

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” เป็นการศึกษาเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ศึกษาปัจจัยแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวบรวมเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแผนพัฒนา
 - ๒.๒.๑ ความหมายของแผนพัฒนา
 - ๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา
 - ๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับแผนพัฒนา
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๓.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล
 - ๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับแผนพัฒนา
 - ๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผล มีนักวิชาการชาวต่างประเทศและนักวิชาการชาวไทยได้ให้ความหมายของปัจจัยที่ส่งผลที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาไว้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนนั้นต้องเริ่มจากการประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นประชาคมตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นประชาคมตำบลเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างบทบาทชุมชนและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยและเงื่อนไขที่นำไปสู่การพัฒนาความเป็นประชาคมตำบล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาคม ได้แก่

- ๑. อายุ และเพศ
- ๒. สถานภาพในสังคม

๓. ระดับการศึกษา
๔. อาชีพ
๕. รายได้และทรัพย์สิน
๖. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น
๗. พื้นที่ถือครองและสถานภาพการทำงาน^๑

ทั้งยังมีปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ปัจจัยประกอบด้วย

๑. ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกภาครัฐทั้งในระบบนโยบาย มาตรการและระดับการปฏิบัติที่เอื้ออำนวย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น มีการติดตามผล และการให้การสนับสนุนในภายหลัง **๒. ปัจจัยด้านประชาชน** มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเป็นผลมาจาก ประสบการณ์และการเรียนรู้ รวมทั้งมีการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่ม องค์กร เครือข่าย และประชาคม **๓. ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา** มีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม เอื้ออำนวย กระบวนการพัฒนา สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร ตลอดจนร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน **๔. ปัจจัยจุดใจ** คือการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหรือโครงการพัฒนาได้สนองตอบความต้องการของประชาชน^๒

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานพัฒนาหรือกิจกรรมโครงการใดๆ ก็ตามสิ่งที่สำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายประการทั้งด้านปัจจัยตัวบุคคล องค์กร และชุมชน ทั้งนี้ภาครัฐจำเป็นต้องคำนึงถึงการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดการพัฒนาที่ดี เกิดผลดีต่อชุมชน ปัจจัยผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ได้กล่าวถึง ดังนี้^๓

๑. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย

๒. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ

๓. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน เช่น ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ ออมทรัพย์

๔. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคีส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานดังนี้ ๑) ลักษณะประชากร เป็นลักษณะที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิ

^๑Cohen, John & Norman T. Uphoff., *Participation in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity*, (World Development, ๑๙๘๐), pp.๑๗-๑๘.

^๒ปาริชาติ วลัยเสถียร, *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑๔ - ๒๑๕ .

^๓ปรัชญา เวสารัชช์, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๒๘), หน้า ๑๗๐.

หลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดครอบครัว ตลอดจนสิ่งอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามลักษณะประชากรอย่างเดียวยังไม่เป็นเครื่องชี้วัดที่ดีที่สุดที่จะแสดงถึงผลการปฏิบัติงานที่ดี ทั้งนี้ยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องคือ ความรู้ ความสามารถ และลักษณะทางจิตวิทยา

๒) ลักษณะด้านความสามารถเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อมาดำเนินงาน ความรู้ความสามารถเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงานเป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่เอาชนะสภาพแวดล้อมได้ บุคคลที่รู้สึกว่ามีรู้ความสามารถในงานของเขา สามารถคิดว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจัง ดังนั้นความรู้ความสามารถแบ่งได้ ๒ ด้านคือ ด้านกายภาพ และด้านสมองซึ่งบ่อยครั้งได้ใช้ผลการเรียนเป็นเครื่องชี้วัดถึงแนวโน้มของความรู้ความสามารถด้านสมองและการปฏิบัติงาน

๓) ลักษณะด้านจิตวิทยา เป็นการแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรม ลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทักษะ การรับรู้ ความต้องการ และบุคลิก เป็นต้น อย่างไรก็ตามความสำคัญของคุณลักษณะประชากรเหล่านี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความจำเป็นแต่ละงานซึ่งเซอร์เมอร์ฮอร์มและคณะเห็นว่า คุณลักษณะประชากรจะต้องมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละงานเพื่อที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ

๔) ความพยายามในการทำงาน คุณลักษณะประชากรที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้น ยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานในระดับที่สูง ทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญและต้องมียกคือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นคือ ต้องมีแรงจูงใจที่จะทำงานเป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มีแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

๕) การสนับสนุนจากองค์กร ในการปฏิบัติงานของบุคคลจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติอยู่บุคคลที่มีลักษณะบุคคลตรงกับความต้องการงานและได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดี หากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงานหรือที่เรียกว่าข้อจำกัดด้านสถานการณ์ เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้และวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานขาดการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น^๔

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามที่ว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นมีสถานภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ โดยใช้เทคนิค SWOT analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength – S) จุดอ่อน (Weak – W) และปัจจัยภายนอกได้แก่ โอกาส (Opportunity – O) และอุปสรรค (Threat – T) เป็นเครื่องมือ

^๔ประภาเพ็ญ สุวรรณ, อุปสรรคและแนวทางการดำเนินงาน, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒-๓๓.

ปัจจัยภายใน

ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา

- ด้านการบริหาร ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการ การวางแผน การประสานงาน การมอบอำนาจ การกำกับดูแลและเป็นต้น
- ระเบียบ กฎหมาย
- บุคลากร ได้แก่ อัตรากำลัง คุณภาพ วินัย ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เป็นต้น
- งบประมาณ รวมทั้งความช่วยเหลือต่างๆ
- ระบบฐานข้อมูล
- การประสานงาน/การอำนวยความสะดวก/ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ทรัพยากร เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานมีส่วนดี ความเข้มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริมความสำเร็จซึ่งพิจารณาในด้านต่างๆ

การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่า มีส่วนเสีย ความอ่อนแอ ข้อจำกัด ความไม่พร้อม ซึ่งพิจารณาในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง

ปัจจัยภายนอก

ประกอบด้วย

- ด้านการเมือง รวมถึงระดับความขัดแย้ง และกลุ่มผลประโยชน์
- ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจรวมในเขตพื้นที่ (เช่น ผลผลิต รายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน การใช้ที่ดิน แรงงาน) การเกษตรกรรม การพาณิชย์กรรม การคลัง
- ด้านสังคม
- นโยบายรัฐบาล/กฎหมาย
- เทคโนโลยี

การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีสภาพเป็นเช่นไร เหตุการณ์สถานการณ์ของโลก ของประเทศ ของจังหวัด และของอำเภอที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงใดที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นโอกาสอันดีต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threat = T) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือภาวะคุกคาม ก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อจำกัดต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี เช่นเดียวกับการวิเคราะห์โอกาส^๕

^๕ธนา ยันตรโกวิท และคณะ, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (เทคนิคการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น(นโยบายและแผน), (กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓-๒๔.

ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านประชากร เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ภาวะประชากรที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เพิ่มขึ้น ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในทุกด้าน เพราะการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร ได้แก่ การเกิด การตาย การย้ายถิ่น จำนวนหรือขนาด ความหนาแน่น การกระจายตัว โครงสร้าง และองค์ประกอบของประชากร ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อการตอบสนองปัจจัยยังชีพพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของบุคคล ถ้าขนาดประชากรเพิ่มขึ้น หรือความหนาแน่นที่เพิ่มขึ้นต่อปี ย่อมทำให้รัฐบาลต้องกระจายงบประมาณ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปีต่อปีมากกว่ามุ่งพัฒนาคุณภาพประชากร การเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรย่อมก่อให้เกิดผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากร

๒. ปัจจัยการศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เนื่องจากการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพของบุคคลที่ได้อยู่แล้ว ให้เจริญยิ่งขึ้น นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การสั่งสอน การฝึกอบรมความรู้ ความชำนาญ เจตคติ ซึ่งรวมเรียกว่า การจัดประสบการณ์ให้แก่ประชาชนและรวมถึงความหมายของกระบวนการต่างๆ ของสังคมที่จะถ่ายทอดแนวคิดความเชื่อระบบพฤติกรรมตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ ซึ่งรวมเรียกว่า วัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

๓. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งประชากรที่มีการประกอบอาชีพ มีงานทำ และสร้างผลผลิตได้ปริมาณมาก ย่อมมีผลผลิตเหลือจากการอุปโภคและบริโภค ซึ่งจะสามารถนำไปเก็บออมไว้ เพื่อการลงทุนขยายกิจการให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่มาอุปโภคบริโภคจะมีมากอย่างเพียงพอ และถ้าเหลือจากความต้องการก็สามารถนำไปขายสร้างรายได้ให้ผู้ผลิตเพิ่มขึ้นอีก จึงทำให้มีการออมและการลงทุนเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของประเทศนั้นจะมีความเจริญรุ่งเรือง ประชากรจะมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมที่ดี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีรายได้และผลผลิตสูง สามารถจัดหาสิ่งต่างๆ มาสนองความต้องการได้ ทำให้มีชีวิตเป็นอยู่ที่มีความสุขสมบูรณ์เป็นที่น่าพึงพอใจและภาคภูมิใจ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร

๔. ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ย่อมมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สิ่งที่มีประโยชน์ ซึ่งเรียกว่า “ทรัพยากร” อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยนำมาใช้เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ และเป็นวัตถุดิบในการผลิต ฯลฯ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ เป็นภูเขา ที่ราบ ชายทะเล ภูมิอากาศ ร้อน หนาว หรืออบอุ่น มีทรัพยากร แร่ธาตุ พืชพันธุ์ธัญญาหารและทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ การรับประทานอาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การแสดงออกซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชากร

๕. ปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ที่บุคคลควรประพฤติปฏิบัติ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลในการตัดสินใจ ความดี ความผิด ความชั่ว การทำบุญ หรือทำบาป ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสนา คุณธรรมจริยธรรมเป็นความดีที่มีอยู่ประจำใจของบุคคลที่มีมโนธรรม เป็นคุณค่าของชีวิตของบุคคลที่จะนำมาซึ่งความสงบสุขในชีวิต คุณธรรมเป็นพื้นฐานในบทบาทหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐^๖ ยังมีแนวทางของปัจจัยต่อการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาจาก ๓ แนวทาง คือ

ในแนวทางแรก ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถวัดได้จากระดับของความมีส่วนร่วมที่ผู้ได้รับนโยบายไปปฏิบัติที่มีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย ถ้าระดับของความมีส่วนร่วมสูงระดับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะมีสูงตามไปด้วย และทางกลับกัน ถ้าระดับของความมีส่วนร่วมมีระดับต่ำก็ย่อมหมายความว่าระดับของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง

ในแนวทางที่สอง ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากเงื่อนไขที่ว่า ได้มีการบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายนั้นตามภาระหน้าที่ขององค์กรที่รับผิดชอบด้วยความราบรื่นและปราศจากปัญหา ถ้าการปฏิบัติตามนโยบายใดเต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคข้อขัดข้องเกิดมากขึ้นเท่าใดระดับความล้มเหลวก็น่าจะมีสูงขึ้นเท่านั้น **ในแนวทางที่สาม** ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถพิจารณาได้จากการที่นโยบายนั้นได้ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติในระยะสั้น (Short-run performance) และหรือก่อให้เกิดผลกระทบ (impact) ตามที่พึงปรารถนาหรือไม่^๗ การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นยังมีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าประกอบไปด้วย ๗ ปัจจัยด้วยกัน กล่าวคือ ๑) บรรทัดฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ๒) กระบวนการสื่อสาร ๓) กิจกรรมเพื่อการบังคับใช้มีผล ๔) ลักษณะของหน่วยปฏิบัติ ๕) ทรัพยากร ๖) สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ๗) ความร่วมมือและการสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ^๘ จากการศึกษาทบทวนผลงานทางวิชาการพบว่าปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

๑. ลักษณะของนโยบาย

๑.๑ ประเภทของนโยบาย

๑.๒ ผลประโยชน์สัมพันธ์ของนโยบายนั้นๆ

๑.๓ ความสอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ที่ผ่านมาและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้น

๑.๔ ความเป็นไปได้ในการทดลองปฏิบัติ

๑.๕ ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น

๑.๖ คุณภาพของการส่งข้อมูลย้อนกลับ

^๖ศิริ ฮามสุโพธิ์, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๖-๑๑๗.

^๗วรเดช จันทรศร, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทกราฟฟิกฟอร์มแมท (ไทยแลนด์) จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๙ - ๑๐.

^๘เรื่องเดียวกัน, ๑๐๓ - ๑๐๕.

๒. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
 - ๒.๑ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์
 - ๒.๒ ความสอดคล้องต้องกันของวัตถุประสงค์
 - ๒.๓ ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์
 - ๒.๔ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของนโยบาย
 - ๒.๕ ความเที่ยงตรงของข่าวสารที่มีไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
๓. ความเป็นไปได้ทางการเมือง
 - ๓.๑ การเจรจาระหว่างรัฐบาลกับเอกชน
 - ๓.๒ ความสนับสนุนจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 - ๓.๓ ผลกระทบของนโยบายที่มีต่อกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพล
 - ๓.๔ ความสนับสนุนจากชนชั้นนำ
 - ๓.๕ การสนับสนุนจากสื่อมวลชน
 - ๓.๖ การสนับสนุนจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
๔. ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี
 - ๔.๑ การร่างนโยบาย
 - ๔.๒ ข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๔.๔ ทฤษฎีที่เชื่อถือได้
 - ๔.๔ ลักษณะของเทคโนโลยี
๕. ความเพียงพอของทรัพยากร
 - ๕.๑ ความสนับสนุนทางการเงิน
 - ๕.๒ กำลังและคุณภาพของบุคลากร
 - ๕.๓ ปัจจัยทางด้านการบริการ
๖. ลักษณะของหน่วยงานที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๖.๑ ประเภทของหน่วยงาน
 - ๖.๒ โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา
 - ๖.๓ ความสามารถของผู้นำ
 - ๖.๔ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย
 - ๖.๕ ลำดับชั้นของการสื่อสารแบบเปิด
๗. ทักษะของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๗.๑ ทักษะที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย
 - ๗.๓ ผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๗.๓ ความขัดแย้งที่มีต่อค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๗.๔ ผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
๘. ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆ ที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - ๘.๑ จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ๘.๒ จำนวนจุดตัดสินใจ

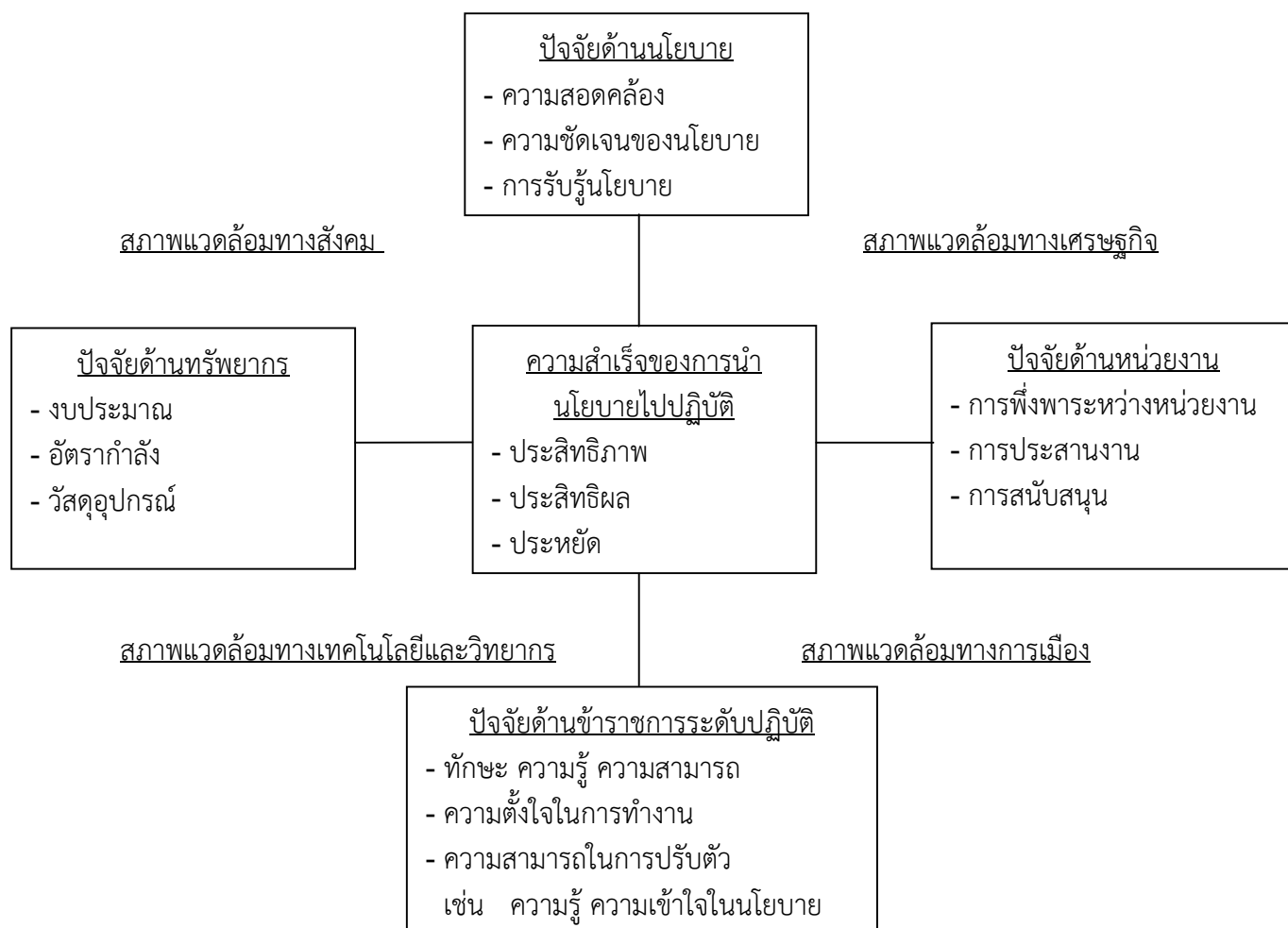
๘.๓ ความสัมพันธ์ดั้งเดิม

๘.๔ การแทรกแซงของหน่วยงานระดับบน^๙

สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า สามารถพิจารณาและกำหนดปัจจัยหลักที่ส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๔ ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านหน่วยงาน ปัจจัยด้านข้าราชการระดับปฏิบัติและปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์และก่อผลกระทบซึ่งกันและกันทั้งในทางบวกและทางลบ เช่น หากนโยบายขาดความชัดเจนมีความสลับซับซ้อนผู้นำไปปฏิบัติไม่รับรู้นโยบาย ก็อาจเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติขาดความสนใจและตั้งใจในการทำงานหรือการขาดการประสานงานและสนับสนุนจากผู้บริหาร อาจส่งผลให้นโยบายขาดความสอดคล้องต่อสถานการณ์เมื่อนำไปปฏิบัติหรือผู้ปฏิบัติไม่มีความรู้ความเข้าใจด้วย ซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นต้น อย่างไรก็ตามแต่ละปัจจัยล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๑^{๑๐}

^๙ ศุภชัย ยาวะประภาส, **นโยบายสาธารณะ**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๑ - ๑๐๘.

^{๑๐} สิริพรรณ โพธิ์ทอง, “ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๑), หน้า ๖๐ - ๖๑.

แผนภาพที่ ๒.๑

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผล ดังกล่าวข้างต้น มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งมีหลายปัจจัย อาทิเช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมประเพณี ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น ซึ่งอาจหมายถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น บุคคลในครอบครัว ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือในตัวบุคคล ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน อาจเป็นเรื่องของการได้รับผลประโยชน์ในเรื่องของการได้รับการจัดสรรงบประมาณจัดทำโครงการ เงินสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านตัวบุคคล ก็เป็นเรื่องของระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น ทั้งยังมีปัจจัยของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของข้อมูลนโยบาย ผู้ที่ทำนโยบายไปปฏิบัติ องค์ประกอบเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
ธนา ยันตร์โกวิท และคณะ, (๒๕๔๘, หน้า ๒๓-๒๔)	๑. ปัจจัยภายใน - การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) - การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) ๒. ปัจจัยภายนอก - การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) - การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threat = T)
ประภาเพ็ญ สุวรรณ, (๒๕๔๒, หน้า ๓๒-๓๓)	๑. ปัจจัยของลักษณะประชากร ๒. ปัจจัยของลักษณะความสามารถ ๓. ปัจจัยของลักษณะด้านจิตวิทยา
ปาริชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๖, หน้า ๒๑๔ - ๒๑๕)	๑. ปัจจัยที่เกี่ยวกับกลไกภาครัฐ ๒. ปัจจัยด้านประชาชน ๓. ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ๔. ปัจจัยด้านการจูงใจ
ปรัชญา เวสารัชช์, (๒๕๒๘, หน้า ๑๗๐)	๑. ปัจจัยผลักดันจากสภาพแวดล้อม ๒. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น ๓. ปัจจัยผลักดันจากรางวัลตอบแทน ๔. ปัจจัยผลักดันภายในตัวบุคคล
วรเดช จันทรศรี, (๒๕๔๐, หน้า ๙ - ๑๐, หน้า ๑๐๓ - ๑๐๕)	๑. ปัจจัยของบรรทัดฐานและวัตถุประสงค์ด้านนโยบาย ๒. ปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงาน ๓. ปัจจัยที่ส่งผลในระยะสั้น
ศุภชัย ยาวะประภา, (๒๕๔ , หน้า ๑๐๑ - ๑๐๘)	๑. ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ ๒. ปัจจัยที่กำหนดความล้มเหลว

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
ศิริ ฮามสุโพธิ์, (๒๕๔๓, หน้า ๑๑๖-๑๑๗)	๑. ปัจจัยด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ๒. ปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม
สิริพรรณ โพธิ์ทอง, (๒๕๔๑, หน้า ๖๐ – ๖๑)	๑. ปัจจัยด้านนโยบาย ๒. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี ๓. ปัจจัยด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๔. ปัจจัยด้านหน่วยงาน
Cohen, John & Norman T. Uphoff.,(๑๙๘๐, pp.๑๗-๑๘)	ปัจจัยทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ๑. อายุ และเพศ ๒. สถานภาพในสังคม ๓. ระดับการศึกษา ๔. อาชีพ ๕. รายได้และทรัพย์สิน ๖. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ๗. พื้นที่ถือครองและสถานภาพการทำงาน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแผนพัฒนา

แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจ (Mission) เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาที่ดีจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งผ่านกระบวนการการประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมระดับตำบล เป็นการร่วมคิด ร่วมเสนอแนวทางการแก้ปัญหา และเป็นความเห็นพ้องต้องกันของคนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีเป้าประสงค์เดียวกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุข โภค ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ เป็นต้น แผนพัฒนาที่แปลงออกมาเป็นรูปธรรมในการพัฒนาโดยใช้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นนำไปสู่

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำว่า แผนพัฒนา มีนักวิชาการชาวต่างประเทศและนักวิชาการชาวไทยได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาไว้ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของแผนพัฒนา

“แผนพัฒนา” หมายความว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาของตนเองซึ่งแผนพัฒนานี้ประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ถูกกำหนดให้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่งจะต้องมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาให้ชัดเจนจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะพัฒนาอะไร ด้านใดบ้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างไรก็ได้แต่ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๕ปี) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน แปลความหมายได้ว่าจะต้องมีการประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในเชิงบูรณาการทั้งงบประมาณ พื้นที่ดำเนินการ คน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องกำหนดห้วงระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปี เมื่อมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วตามกระบวนการแล้ว จะต้องนำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจัดทำเป็นแผนพัฒนาสามปี ซึ่งแผนพัฒนาสามปีนี้จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดต่างๆ ของแผนงาน โครงการ กิจกรรม วัตถุประสงค์ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบงบประมาณ เพื่อนำไปใช้เป็นการรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและการจ่ายขาดเงินสะสม และนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาสามปีนี้จะต้องมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี^{๑๑}

การวางแผน หมายถึง การพิจารณากำหนดเป้าหมายและพัฒนาทางเพื่อเรียกสำหรับการกระทำในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การวางแผนรวมถึงระเบียบวิธีสำหรับการลดจำนวนทางเพื่อเลือกหลายๆ ทางให้น้อยลงเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ได้รับความเห็นชอบมาแล้ว การวางแผนจึงมิใช่เป็นเพียงการกำหนดเป้าหมายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การประสานงานและการกำหนดมาตรฐานการทำงานเพื่อประโยชน์ของการควบคุม ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่ากิจกรรมหรือเหตุการณ์จะเป็นไปตามที่วางไว้^{๑๒} การวางแผน ยังหมายถึง การตัดสินใจ

^{๑๑}สุริยา หินเมืองเก่า, การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน้า ๑๒๙

- ๑๓๐.

^{๑๒}ไพรัช ตระการศิริพันธ์, การวางแผนการพัฒนา, (เชียงใหม่: ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้กระทำ การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามต้องการ^{๑๓}

กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม การเมืองและการบริหาร โดยมีการนำปัญหาความต้องการและศักยภาพของท้องถิ่นมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดหมายในการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานตามกรอบของจุดมุ่งหมายดังกล่าว แล้วนำกรอบแนวทางการพัฒนามากำหนดรายละเอียดในรูปของแผนงานและโครงการ เพื่อให้แผนงานและโครงการพัฒนาของท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับจุดหมายและแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ^{๑๔}

จากความหมายของแผนพัฒนาข้างต้น สรุปได้ว่า แผนพัฒนาหมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง ซึ่งแผนพัฒนานี้ประกอบไปด้วย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะต้องวางแผนการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม การเมืองและการบริหาร เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๒ สรุปความหมายของแผนพัฒนา

นักวิชาการ	ความหมายของแผนพัฒนา
กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, (๒๕๔๓, หน้า ๑)	๑. การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้า ๒. การวางแผนเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น
ธนา ยันตรโกวิท และคณะ, (๒๕๔๘, หน้า ๑๙).	การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้กระทำ

^{๑๓}ธนา ยันตรโกวิท และคณะ, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น(นโยบายและแผน), (กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙.

^{๑๔}กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและเมืองพัทยา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดนพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

นักวิชาการ	ความหมายของแผนพัฒนา
ไพรัช ตระการศิรินนท์, (๒๕๔๘, หน้า ๔)	การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและพัฒนาทางเพื่อเรียกสำหรับการกระทำในอนาคต รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การประสานงานและการกำหนดมาตรฐานการทำงาน
สุริยา หินเมืองเก่า, (๒๕๕๖, หน้า ๑๒๙ – ๑๓๐)	แผนพัฒนา หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ อบท.ที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ แผนชุมชน

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘ กำหนดไว้ว่าแผนพัฒนาสามปี หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา นำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีโครงการกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ กิจกรรมจะต้องนำมา

ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ ในที่สุด

นอกจากนั้น แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ กิจกรรมจากแผนพัฒนาสามปี ในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนพัฒนาสามปี มีลักษณะกว้างๆ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
๒. เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนาและวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน และมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ
๓. เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ กิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห้วงระยะเวลาสามปี
๔. เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับงบประมาณ รายจ่ายประจำปี

ประโยชน์ของแผนพัฒนาสามปี

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
๒. เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
๓. เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน
๔. ทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน
๕. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี^{๑๕}

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดลักษณะของแผนที่ดี ดังนี้

๑. แผนควรจะมีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วไป (It should be specific than general) การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน และโอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ผิดๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้นการจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ต้องตีความกันในลักษณะต่างๆ และบางครั้งการตีความนั้น อาจก่อให้เกิดดำเนินการที่ผิดทิศทางไปก็เป็นได้
๒. แผนควรจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน (A plan should distinguish between the know and the unknown) ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ฉะนั้น การจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้และรู้ให้เห็นเด่นชัด จะทำให้ผู้ใช้แผนคำนึงถึงและพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

^{๑๕} องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์, แผนพัฒนาสามปี Development plan (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙), (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๖), หน้า๑-๒.

๓. แผนควรจะมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (A plan should be logical and practical) ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์เป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่างๆอย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

๔. แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ (The plan must be flexible and capable of being modified) แผนที่จะนำไปใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะ นอกจากนั้นการดำเนินการต่างๆ มักจะมีตัวแปรต่างๆ จำนวนมากที่มีผลกระทบต่อแผน ฉะนั้นแผนที่จะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

๕. แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่เกี่ยวข้อง (The plan must be acceptable to the persons who adopt it and to the persons who are affected) ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับจะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่วางนั้นได้รับการยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์การธุรกิจอย่างยิ่ง^{๑๖} กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ยังกล่าวถึง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งผ่านการทำงานครั้งแรก นอกจากนี้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านสังคม

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่บริหารกิจการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจะไม่ให้ความสำคัญของแผนแล้ว ยังถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช ๒๕๓๗ มาตรา ๕๙ อีก^{๑๗}

คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๕๔๖ กล่าวถึงการวางแผนบางครั้งอาจประสบความล้มเหลว หรือขาดประสิทธิภาพประกอบด้วยปัจจัยหลายประการด้วยกัน คือ

๑. การขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินงาน แต่ถ้าขณะที่มีการวางแผนนั้นกลุ่ม

^{๑๖} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล, (กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๗-๘.

^{๑๗} กองราชการส่วนตำบลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓.

ทำงานได้ข้อมูลที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้ จะทำให้การวางแผนนั้นเกิดการผิดพลาด ฉะนั้นข้อมูลนั้นว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างดี

๒. การวางแผนเป็นกระบวนการมองไปข้างหน้า ถ้าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำงานในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก จะไม่สามารถทำการวางแผนที่ดีได้เลย ฉะนั้นผู้วางแผนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มและเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นจะสามารถมองมาตรการประเมินและติดตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจการดำเนินการตามแผนอย่างถูกต้อง

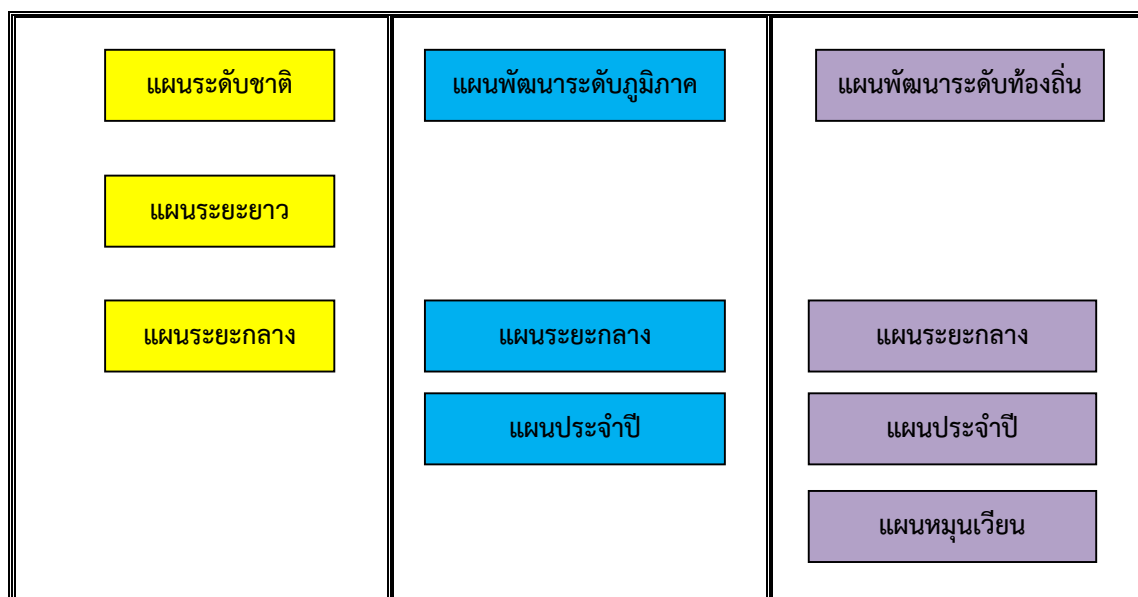
๓. การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การวางแผนอาจทำให้การปฏิบัติการบางกรณีล่าช้าไปได้แต่ก็เป็นความจริงว่าถ้าเราไม่ใช้เวลาในการวางแผนอย่างพอเพียงแล้ว แผนที่กำหนดขึ้นอาจเป็นแผนที่ใช้ไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้น ถ้าการจัดการไม่จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอในการวางแผน ไม่ยอมใช้เวลาให้เพียงพอแล้วผลของแผนที่จะออกมาดีนั้น ย่อมเป็นไปได้

๔. การดำเนินงานภายในองค์กรที่เข้มงวดเกินไปในเรื่องต่างๆ จะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่มและแนวคิดใหม่ๆ เข้ามาสู่องค์กร ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นการดำเนินการในบางกรณีบ้าง ซึ่งจะนำผลดีมาสู่องค์กร

๕. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในการวางแผนบางครั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจต่างๆ ทั่วโลกเป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาจาก ความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฉะนั้น ผู้วางแผนไม่สามารถยอมรับเรื่องราวต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อาจนำไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงานและทัศนคติเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพ

๖. ประสิทธิภาพการวางแผนอาจมีข้อจำกัดมาจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้เพราะปัจจัยภายนอกบางอย่างยากแก่การทำนายและคาดการณ์ เช่น การเกิดสงคราม การควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่างๆ ซึ่งเหล่านี้ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้ อาจทำให้การดำเนินการตามแผนประสบปัญหาอย่างยากได้^{๑๔} แผนพัฒนาโดยทั่วไปหากจำแนกตามระยะเวลาจะแบ่งได้ ๓ ประเภท คือ แผนระยะยาว แผนระยะกลาง และแผนระยะสั้น โดยแผนระยะสั้นจะประกอบด้วยแผนหมุนเวียนกับแผนประจำปี ซึ่งในการบูรณาการด้านเวลาในการวางแผนพัฒนาปรากฏ ดังแผนภาพที่ ๒.๒

^{๑๔} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๔-๕.

แผนภาพที่ ๒.๒ แผนแบบบูรณาการด้านเวลา

แผนพัฒนาระดับชาติ ควรมีหน้าที่หลักของแผนในลักษณะชี้แนะให้ปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้

แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ควรมีหน้าที่หลักของแผนในลักษณะการชี้แนะให้ปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้ ผสมผสานกับหน้าที่ในลักษณะการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมให้เป็นไปตามทิศทางที่รัฐกำหนดไว้

แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ควรมีหน้าที่หลักในลักษณะการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมให้เป็นไปตามทิศทางที่รัฐกำหนดไว้ ผสมผสานกับหน้าที่ของแผนในลักษณะของการใช้อำนาจรัฐในการบังคับเพื่อให้เอกชนและประชาชนปฏิบัติตามที่รัฐต้องการ^{๑๙}

ขั้นตอนกระบวนการวางแผนมี ๗ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ ๓ การพัฒนากลยุทธ์

ขั้นตอนที่ ๔ การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ การกำหนดแผนปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ ๖ การปฏิบัติตามแผน

ขั้นตอนที่ ๗ กลไกของข้อมูลย้อนกลับ^{๒๐}

^{๑๙} สุริยะ หินเมืองเก่า, การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน้า ๑๒๘-๑๒๙.

^{๒๐} อังชัย สันติวงศ์, การวางแผน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๔๕.

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๗ การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

๒. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

๓. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

๔. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป ซึ่งสรุปขั้นตอน ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ๒) ด้านเวทีประชาคมระดับตำบล ๓) ด้านการประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนฯ ๔) ด้านการประชุมคณะพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕) ด้านการเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อฝ่ายบริหาร ๖) ด้านฝ่ายบริหารเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๗) ด้านการประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี^{๒๑} สามารถอธิบายกระบวนการวางแผนว่า กระบวนการวางแผน จะช่วยให้บุคลากรเป็นภาพความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องกระทำจนบรรลุเป้าหมาย ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้ เปรียบเสมือนแผนที่ที่บ่งบอกรายละเอียด^{๒๒}

กองราชการส่วนตำบล กล่าวถึงกระบวนการวางแผนหรือวงจรของแผน (Planning cycle) โดยทั่วไปแล้วการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๓ ประการ คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Implementation) และขั้นประเมินผล (Evaluation)

๑. ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการคิดว่าจะทำอย่างไร ที่ไหนอย่างไร ซึ่งมีกระบวนการจัดทำเริ่มตั้งแต่การเตรียมการ ระดมความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไข การจัดทำรูปเล่มจนถึงขั้นตอนการอนุมัติเพื่อประกาศใช้ต่อไป

๒. ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนนี้เป็นการนำโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของ

^{๒๑} องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์, แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๕๙), หน้า ๑-๒.

^{๒๒} ธีรยุทธพนธ์ เขจรนนท์, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยุคชื่น, ๒๕๕๕), หน้า ๗๓.

หน่วยงานนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในส่วนของการบริหารส่วนตำบล ต้องผ่านกระบวนการที่สำคัญ ๒ กระบวนการคือ

๒.๑ กระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีรายได้และอำนาจหน้าที่ของตน แก่องค์การบริหารส่วนตำบลและดำเนินการอะไรสักอย่างหนึ่งโดยใช้เงินงบประมาณของตนเอง แล้วจะต้องตรากฎหมายเรียกว่า ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเพิ่มเติม ซึ่งจัดทำขึ้นโดยฝ่ายบริหารโดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมาบรรจุได้ และผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้นายอำเภออนุมัติ จึงประกาศใช้ประชาชนได้ทราบ

๒.๒ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการอนุมัติ และมีงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินงานตามภารกิจกรมในข้อบังคับงบประมาณ โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในกระบวนการนี้ต้องคำนึงความถูกต้อง ตามระเบียบกฎเกณฑ์แล้วยังมุ่งเน้นการติดตามขณะกำลังปฏิบัติงานด้วย เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓. ชั้นประเมินผล เป็นการวัดผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งจัดทำสำเร็จแล้วว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยนำข้อมูลที่ได้จากโครงการเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วงจรของการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล^{๒๓} การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการทางนโยบาย คือ ขั้นตอนการแปลงนโยบาย (Policy adoption) เป็นขั้นตอนที่เชื่อมระหว่างนโยบายกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ^{๒๔}

องค์ประกอบของหลักการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA มี ๔ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑. P = Plan หมายถึง การวางแผน
๒. D = Do หมายถึง การปฏิบัติตามแผน
๓. C = Check หมายถึง การตรวจสอบ
๔. A = Action หมายถึง การดำเนินการให้เหมาะสม

การวางแผน (Plan : P) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำการทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเดมมิง (Deming) เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การเลือกปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล ในขั้นตอนนี้สามารถนำเครื่องมือเบื้องต้นแห่งคุณภาพอื่นๆ มาใช้งานร่วมด้วย

^{๒๓} กองราชการส่วนตำบล, คู่มือการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๕-๓๗ .

^{๒๔} มหาวิทยาลัยรามคำแหง, การบริหารรัฐเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๗.

การปฏิบัติตามแผน (Do : D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

การตรวจสอบ (Check : C) เป็นการตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผนการเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ ๓ ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็น การนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป^{๒๕} ทักษะเกี่ยวกับ การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) หรือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์กรรวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) ทั้งหมดเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตลอดจนพัฒนาลำดับขั้นของการวางแผนอย่างครอบคลุม เพื่อที่จะบูรณาการและประสานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เป็นหนึ่งเดียวกับการวางแผนจึงเกี่ยวข้องทั้งเป้าหมายและวิธีการ^{๒๖}

กลยุทธ์การวางแผนได้แบ่งกลยุทธ์ออกเป็น ๓ ระดับคือ

๑) กลยุทธ์ในระดับองค์กรหรือของบริษัท (Corporate strategy) กลยุทธ์ระดับนี้จะครอบคลุมถึงขอบเขตการทำธุรกิจ ทิศทางของธุรกิจหรือการพัฒนาธุรกิจไปสู่ทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

๒) กลยุทธ์ในระดับธุรกิจ หรือกลยุทธ์การแข่งขัน (Business strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ในระดับหน่วยที่ย่อยลงมา เป็นกลไกหรือแนวทางเพื่อการแข่งขันให้บรรลุทิศทางธุรกิจที่ถูกต้องกำหนดในระดับองค์กร

๓) กลยุทธ์ในระดับปฏิบัติการ (Operational strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ในเชิงเทคนิค วิธีการดำเนินงานของหน่วยงาน ด้านการตลาด การเงิน การผลิต การกำหนดแรงจูงใจสำหรับลูกค้า การส่งเสริมการขาย การกำหนดแผนงานพัฒนาบุคลากรและอื่นๆ^{๒๗}

ความล้มเหลวในการวางแผนกลยุทธ์นั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการ คือ

๑. การวางแผนกลยุทธ์ที่มีลักษณะเป็นแผนที่สั่งมาจากผู้บริหารเพียงประการเดียว (Top - down) โดยผู้บริหารจะกำหนดเป้าหมายแนวทางให้ผู้อยู่ระดับล่างปฏิบัติ มิใช่การระดมความคิด (Brainstorming) ที่มีลักษณะทั้งระดับบนสู่ระดับล่าง (Top - down) และระดับล่างสู่ระดับบน (Bottom - up)

^{๒๕} วีระพล บดีรัฐ, PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ, (กรุงเทพมหานคร: ประชาชนจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

^{๒๖} สมบัติ อารังอุยวงศ์, นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕๖-๕๗.

^{๒๗} พักตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์, การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ, (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕.

๒. การขาดข้อมูลข่าวสาร เพราะการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกระยะเวลา ๕ ปี ๑๐ ปี จำเป็นยิ่งที่จะต้องมีฐานข้อมูลที่ครอบคลุมเป็นองค์รวม นอกจากฐานข้อมูลยังต้องมีบุคลากรที่สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบจึงจะทำให้สิ่งที่วางไว้ตรงกับข้อเท็จจริง

๓. การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งขององค์กร มีสิ่งที่เรียกว่า “อคติ” อยู่ในความคิดของกลุ่มคนที่ทำการวิเคราะห์ ดังนั้นแทนที่จะได้แผนกลยุทธ์ที่แก้ไขจุดอ่อนขององค์กร อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการอธิบายความสำเร็จของงาน กลับกลายเป็นแผนที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงจึงทำให้แผนกลยุทธ์ที่วางไว้ล้มเหลว

๔. ค่านิยมขององค์กรเป็นแบบปิดไม่เปิดโอกาสให้คนในองค์กรมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงเป็นข้อจำกัดของการทำแผนกลยุทธ์ทำให้แผนกลยุทธ์เป็นแผนที่ยากได้มากกว่าการทำได้จริง^{๒๘}

ความสำคัญของการวางแผน ไว้ดังนี้

๑) เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกลมองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ปัญหาความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารขององค์กร ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น

๒) ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร์จึงทำให้มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบ (System approach) เข้ามาใช้ในองค์กรยุคปัจจุบัน

๓) ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

๔) เป็นการลดการสูญเสียเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบองค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

๕) ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงานเนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่างๆ (A rational approach) มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่^{๒๙}

^{๒๘} สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖-๑๘.

^{๒๙} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: สุภาพจำกัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๗๐.

การวางแผนพัฒนาโดยประชาชนในท้องถิ่นนับวันจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น ที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ ๑) ในแต่ละย่อมมีปัญหาและความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแนวทางในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาย่อมไม่เหมือนกัน จึงควรเปิดโอกาสให้คนในตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนได้อย่างตรงจุดและเลือกใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง ๒) แผนพัฒนาจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงเป็นข้อมูลที่ทำให้การวางแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่กระทำในระดับบนขึ้นไปมีความเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น ๓) การบริหารพัฒนาจะช่วยให้การดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เป็นไปอย่างประสานสัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการลดความซ้ำซ้อนของโครงการ ๔) ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน แผนพัฒนาจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ประชาชนใช้ในการควบคุมการดำเนินงานและบริหารสภาตำบล ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปฏิบัติตามแผนจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็น ถึงประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล^{๓๐}

การวางแผนเป็นการเตรียมการล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงาน อาจจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์นโยบายการวางแผนกำลังคน เครื่องมือ เงินทุนต่างๆ โดยทำการวิเคราะห์และคาดการณ์อย่างละเอียดเพื่อให้ได้แผนที่วางไว้มีความสามารถเป็นไปได้มากที่สุด^{๓๑}

การวางแผนทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีสาระสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑) การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางของงานในอนาคต ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอาศัยแผนเพื่อเป็นเสมือนเข็มทิศหรือกรอบในการบริหารงาน (แนวทางในการบริหารงานหรือพัฒนาท้องถิ่น) รวมทั้งเป็นแนวทางการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ

๒) การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพและทรัพยากรของท้องถิ่นเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจโดยบุคลากรประจำและฝ่ายการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) การวางแผนจะต้องครอบคลุมถึงภารกิจของทุกหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๓๒}

^{๓๐} ทวีศักดิ์ ปักษา, “ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

^{๓๑} รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ, **สังคมไทยกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๗.

^{๓๒} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **การบริหารการพัฒนาชนบท: หน่วยที่ ๑-๖**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๑-๑๕๒.

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ๘ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ
๒. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน และกำหนดประเด็นในการพัฒนา
๓. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น
๔. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๕. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น
๖. การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
๗. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น
๘. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา^{๓๓}

เป้าหมายของการวางแผนพัฒนาความพัฒนาคนให้มีความสุข คนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเป็นผู้ที่มีบทบาทในท้องถิ่นทั้งเป็นผู้ดำเนินงาน เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์และผู้สืบทอดการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คนยังเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และมีความสุข คือ

๑. การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบกิจการงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว ความรู้ทางการเมืองและความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพดี สามารถพึ่งตนเองได้ ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

๒. การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม คือ ทำคนให้เป็นคนดีทั้งคิด พูด และการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๓. การพัฒนาคนให้มีความสุข คือ การทำให้คนมีความสงบ มีจิตใจดีงาม เยือกเย็นมั่นคง ผ่องใส ไม่มีความเครียด เข้าถึงสัจธรรมของชีวิต มองโลกในแง่ดี

หลังจากที่ อบต. และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือ การกำหนดแผนงานโครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมได้ใน ๒ ลักษณะ คือ

๑. อบต. ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการจัดทำแผนพัฒนา

๒. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในส่วนท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น

^{๓๓} ธนา ยันตรโกวิท และคณะ, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, หน้า ๑๙.

๓. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อ แผนงาน/โครงการพัฒนาของ อบต. ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ สภา อบต. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๔. อบต. ต้องใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ อบต. เพื่อตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๔

๕. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงสร้างที่ต้องใช้งบประมาณจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำแผน ข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภา อบต. และได้รับการอนุมัติจาก นายอำเภอ ก่อน ได้แก่

๕.๑ การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ

๕.๒ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ - จัดจ้างการติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของ โครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ อบต. ความจะได้จัด ประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง^{๓๔}

จากแนวคิดเกี่ยวกับการแผนพัฒนาที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า แผนพัฒนา คือ การจัดทำแผนพัฒนาที่เน้นการวางแผนในระบบราชการหรือองค์กรต่างๆที่สามารถนำไปปฏิบัติใช้ใน ภาครัฐกิจได้ เป็นการกำหนดกิจกรรม/โครงการที่เชื่อมต่อระหว่างปัจจุบันกับอนาคตอย่างมีขั้นตอน มีการปัญหา ต้นเหตุแห่งปัญหา กำหนดกลยุทธ์และวิธีการแก้ไขปัญหา กำหนดแนวทางปฏิบัติ การ จัดสรรงบประมาณ และมีการติดตามประเมินผล การวางแผนนั้นเป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้ในการ ตัดสินใจเพื่อกระทำในอนาคตโดยเป็นการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การจัดทำแผนพัฒนาสามปีนั้น จัดทำโดยมีตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและตรงตามความต้องการมากที่สุด โดยการจัดทำแผนพัฒนานั้น เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

^{๓๔} สนธยา พลศรี, ทัศนวิสัยและหลักการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พริน ตัง เฮ้าส์ , ๒๕๔๕), หน้า ๕๓-๕๔.

ตารางที่ ๒.๓ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, (๒๕๔๖, หน้า ๗-๘)	ลักษณะของแผนที่ดีมีลักษณะดังนี้ ๑. แผนควรจะมีลักษณะชี้เฉพาะ ๒. แผนควรจะมีจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน ๓. แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ๔. แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น ๕. ต้องได้รับการยอมรับ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, (๒๕๔๖, หน้า ๔-๕)	๑. การขาดข้อมูลที่หน้าเชื่อถือ ๒. ผู้บริหารเชิงรับมากกว่าเชิงรุก ๓. การวางแผนต้องใช้เวลาและเปลืองค่าใช้จ่าย ๔. การดำเนินงานภายในต้องเข้มงวด ๕. การต่อต้านเป็นข้อจำกัดในการวางแผน ๖. ประสิทธิภาพการวางแผนถูกจำกัดโดยปัจจัยภายนอก
กองราชการส่วนตำบลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, (๒๕๔๓, หน้า ๑๓)	๑. บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ๒. การจัดทำแผนเน้นโครงสร้างพื้นฐาน ๓. อบต.ยังไม่บริหารกิจการตามแผน
กองราชการส่วนตำบล, (๒๕๔๓, หน้า ๓๕ - ๓๗)	๑. กระบวนการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ๒. กระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง ๓. ขั้นตอนการประเมินผล
ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์, (๒๕๔๕, หน้า ๗๓)	๑. กระบวนการวางแผนต้องสัมพันธ์กับกิจกรรม ๒. การวางแผนต้องสอดคล้องกับความต้องการ

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
ทวีศักดิ์ ปักษา, (๒๕๕๐, หน้า ๑๒)	๑. ในแต่ละแผนย่อมมีความแตกต่างของปัญหาในตัว ๒.แผนพัฒนาสะท้อนความต้องการ
ธงชัย สันติวงศ์,(๒๕๔๐, หน้า ๔๕)	๑. ขั้นตอนการตั้งการสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต ๒. ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ ๓. ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ ๔. ขั้นตอนการสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง ๕. ขั้นตอนการกำหนดแผนปฏิบัติการ ๖. การปฏิบัติตามแผน กลไกของข้อมูลย้อนกลับ
ธนา ยันตรโกวิท และคณะ, (๒๕๔๘, หน้า ๑๙)	การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ๘ ขั้นตอน ดังนี้ ๑.การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ ๒.การวิเคราะห์ประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่น และกำหนดประเด็นในการพัฒนา ๓.การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจ ๔.การกำหนดจุดมุ่งหมาย ๕.การกำหนดวัตถุประสงค์ ๖.การกำหนดยุทธศาสตร์ ๗.การกำหนดเป้าหมาย ๘.การอนุมัติและประกาศใช้แผน

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
พัชร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์, (๒๕๔๒, หน้า ๑๕)	๑. กลยุทธ์ระดับองค์กรหรือบริษัท ๒. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ ๓. กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ
พะยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๗๐)	๑. การวางแผนลดความไม่แน่นอน ๒. การวางแผนเป็นการยอมรับแนวคิดใหม่ๆ ๓. การวางแผนเป็นการลดความสูญเสีย ๔. การวางแผนเกิดความแจ่มชัด
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, (๒๕๔๖, หน้า ๑๕๑-๑๕๒)	๑. การวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต ๒. การวางแผนเป็นการวิเคราะห์ทรัพยากรท้องถิ่น ๓. การวางแผนต้องครอบคลุมทุกภารกิจของหน่วยงาน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, (๒๕๔๑, หน้า ๑๓๗)	การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการทางนโยบาย คือขั้นตอนการแปลงนโยบาย
รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ, (๒๕๔๒, หน้า ๑๐๗)	การวางแผนเป็นการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ
วีระพล บดีรัฐ, (๒๕๔๓, หน้า ๗)	องค์กรประกอบของหลักการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA มี ๔ ขั้นตอนหลัก ดังนี้ ๑. P=Plan หมายถึง การวางแผน ๒. D=Do หมายถึง การปฏิบัติตามแผน ๓. C=Check หมายถึง การตรวจสอบ ๔. A=Action หมายถึง การดำเนินการให้เหมาะสม

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
สนธยา พลศรี, (๒๕๔๕, หน้า ๕๓-๕๔)	การวางแผนต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความสุข
สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, (๒๕๔๓, หน้า ๑๖-๑๘)	๑. ความล้มเหลวการวางแผนแบบสั่งการจากผู้บริหารประการเดียว ๒. ขาดข้อมูลข่าวสาร ๓. วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งที่เรียกว่า “อคติ” ๔. ค่านิยมขององค์กรแบบปิด
สมบัติ อารังธัญวงศ์, (๒๕๔๔, หน้า ๕๖-๕๗)	เป็นการกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) หรือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์กรรวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ (Strategies)
สุริยะ หินเมืองเก่า, (๒๕๕๖, หน้า ๑๒๘-๑๒๙)	๑. การวางแผนระดับชาติ ๒. การวางแผนพัฒนาระดับภูมิภาค ๓. การวางแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์, (๒๕๕๖, หน้า ๑-๒)	๑. ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี ๒. ประโยชน์ของแผนพัฒนาสามปี

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง, (๒๕๕๓, หน้า ๑-๒)	การจัดทำแผนพัฒนาสามปีมีขั้นตอน ๗ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ๒. ด้านเวทีประชาคมระดับตำบล ๓. ด้านการประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนฯ ๔. ด้านการประชุมคณะพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕. ด้านการเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อฝ่ายบริหาร ๖. ด้านฝ่ายบริหารเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๗. ด้านการประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับแผนพัฒนา

การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำเมื่อใดและใครเป็นผู้กระทำการวางแผนเป็นสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามต้องการ^{๓๕} (Plan) เป็นผลผลิตของการวางแผน ซึ่งหมายถึง วิธีของการกระทำที่กำหนดไว้ก่อนล่วงหน้าแล้วประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ ๑) จะต้องเกี่ยวข้องกับอนาคต ๒) จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำ และ ๓) จะต้องมีการจัดให้ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องขององค์กร^{๓๖}

ถ้ากล่าวถึงมิติของแผน (Dimensions of Plan) มีการแบ่งมิติของแผนดังนี้

๑. จำแนกตามลักษณะการใช้ (Repetitiveness Dimension) แบ่งได้เป็น

๑.๑ แผนที่ใช้เพียงครั้งเดียว หรือแผนที่ใช้เฉพาะครั้ง (Plan Used Only Once or Single Plan) หรือแผนที่ใช้เฉพาะครั้ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งเป็น

^{๓๕}Koontz,H. and O'Donnell, C. Principle of management: a systems, (New York: McGraw – Hill, ๑๙๖๘), p. ๘๑.

^{๓๖}Le Breton, Preston P. and Henning, Date A. General Administration: Planning and Implementation, (New York: Rinehart and Winston, ๑๙๖๑), p. ๒๓๑.

แผนงานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น โปรแกรม โครงการ งบประมาณ เป็นต้น

๑.๒ แผนที่ใช้ซ้ำ หรือใช้ถาวร (Plan Used Many Times or Standing Plan) เป็นแผนพื้นฐานที่ใช้ซ้ำได้หลายๆครั้ง หรือแนวคิดหลักการ แนวทางปฏิบัติในการทำงานที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในองค์การ หรือแผนต่อเนื่อง เช่น ระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงาน กฎนโยบาย เป็นต้น

๒. จำแนกตามระยะเวลา (Time Dimension) แบ่งได้เป็น

๒.๑ แผนระยะสั้น (Short-range Planning) เป็นแผนในรูปกิจกรรมที่มุ่งเน้นผลในอนาคตอันใกล้ จะต้องสอดคล้องกับแผนระยะยาว กำหนดระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี เช่น แผนการสั่งวัสดุ แผนการผลิตสินค้าระยะสั้น แผนปฏิบัติการ แผนประจำปี เป็นต้น

๒.๒ แผนระยะปานกลาง (Middle-range Planning) เป็นแผนในรูปของกิจกรรมที่มีขนาดใหญ่กว่าแผนระยะสั้น แต่เล็กกว่าแผนระยะยาว กำหนดระยะเวลาระหว่าง ๑ – ๕ ปี เช่น แผนการผลิตสินค้า อัตราค่าจ้างงาน แผนงานวิจัยและพัฒนาสินค้า เป็นต้น

๒.๓ แผนระยะยาว (Long-range Planning) เป็นแผนในรูปของกิจกรรมขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายฝ่าย มีความซับซ้อนขึ้น กำหนดระยะเวลา ๕ ปีขึ้นไป เช่น แผนกลยุทธ์ แผนการขยายธุรกิจ เป็นต้น

๓. จำแนกตามขอบข่าย (Scope Dimension) แบ่งได้เป็น

๓.๑ แผนงานย่อย (Small Part of System Planning) แผนงานที่เป็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือส่วนย่อยขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานหลักเช่น แผนการสรรหาพนักงาน แผนการบรรจุยอดขาย เป็นต้น

๓.๒ แผนงานหลัก (Master Plan หรือ Entire System Planning หรือ Corporate Planning) เป็นแผนงานที่ครอบคลุมทั้งระบบขององค์การ ตั้งแต่สภาพแวดล้อมขององค์การ ปัจจัยนำเข้า และปัจจัยนำออก เช่น เป้าหมายการเติบโตของบริษัท ภารกิจของบริษัท เป็นต้น

๔. จำแนกตามระดับ (Level Dimension) แบ่งได้เป็น

๔.๑ แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) เป็นแผนงานที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหารระดับสูง แผนกลยุทธ์นี้จะครอบคลุมเรื่องการจัดสรรทรัพยากร และกำหนดขอบเขตที่กว้าง ในการปฏิบัติระยะยาวขององค์การ เช่น แผนการขยายการเติบโตมุ่งสู่ตลาดระดับโลก ผู้บริหารระดับสูงจะต้องวางกลยุทธ์โดยขยายยอดขาย และเตรียมการลงทุนระยะยาว ดังนั้นอาจจะต้องมีการขยายกำลังการผลิตสินค้าเป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าแผนกลยุทธ์เป็นการกำหนดเป้าหมายรวม หรือทิศทางขององ ถูกพัฒนาและจัดทำโดยผู้บริหารระดับสูง เนื้อหาจะครอบคลุมการจัดสรรทรัพยากรและขอบเขตต่างๆ ในการปฏิบัติระยะยาวขององค์การ และมีผลต่อภาพรวมขององค์การ แผนกลยุทธ์นี้จะใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์รวม และกำหนดทิศทางที่พึงประสงค์ขององค์การในอนาคต ตัวอย่างเช่น แผนการขยายการเจริญเติบโตของบริษัทเพื่อเข้าสู่ตลาดหลักทรัพ์เพื่อระดมทุน จากประชาชน แผนการควบกิจการ แผนการขยายตลาดสู่ระดับโลก เป็นต้น อาจเรียกแผนกลยุทธ์ว่าเป็นกลยุทธ์ระดับบริษัท

๔.๒ แผนยุทธวิธี (Tactical Plan) เป็นแผนงานที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธวิธีซึ่งผู้บริหารระดับสูงอาจร่วมสร้างแผนยุทธวิธีร่วมกับผู้บริหารระดับกลาง โดยใช้ระยะเวลาสั้นกว่าแผนกลยุทธ์และจะต้องมีความสอดคล้อง สนับสนุนแผนการปฏิบัติงานของแผนกลยุทธ์แต่จะมีขอบเขตที่แคบกว่าแผนกลยุทธ์ เช่น แผนการส่งเสริมการจัดจำหน่ายเพื่อมุ่งใจในการแข่งขันระดับโลก หรือแผนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้น โดยฝ่ายการตลาด หรือฝ่ายขาย เป็นต้น แผนยุทธวิธีจะประกอบด้วย การปฏิบัติการเฉพาะเจาะจงโดยฝ่ายหรือส่วนงานในองค์การแผนยุทธวิธี (Tactical Plan) แผนงานแสดงวิธีการที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธวิธีอาจเรียกแผนยุทธวิธีว่ากลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ กำหนดระยะเวลาที่สั้นกว่าแผนกลยุทธ์แผนยุทธวิธีนี้จะมีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของแผนกลยุทธ์แผนยุทธวิธีประกอบด้วย การปฏิบัติการเฉพาะเจาะจงโดยฝ่ายงานหรือส่วนในองค์การโดยมีขอบเขตแคบกว่าแผนกลยุทธ์จะกำหนดโดยผู้บริหารระดับกลาง ตัวอย่างเช่น แผนการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ใหม่แผนการส่งเสริมการขาย

๔.๓ แผนปฏิบัติการ (Operational Plan) เป็นแผนงานที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิบัติการขององค์การ หรือเป้าหมายระดับหน้าที่แผนนี้จะสนับสนุนแผนยุทธวิธี โดยมี การตัดสินใจที่จำเป็นและการปฏิบัติการที่บุคลากรในแต่ละฝ่ายในองค์การเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ แผนการปฏิบัติการจะใช้ระยะเวลาสั้นกว่าแผนยุทธวิธีและครอบคลุมถึงการปฏิบัติการวันต่อวันหรือสัปดาห์จึงเห็นผลลัพธ์ในระยะสั้นมักเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ เช่น มาตรฐานหรือตารางการดำเนินการผลิต การใช้วัตถุดิบ การรับเรื่องร้องเรียนจากพนักงานและลูกค้า แผนปฏิบัติการ (Operational Plan) แผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายปฏิบัติการเป็นแผนที่สนับสนุนแผนยุทธวิธีอาจเรียกแผนปฏิบัติการว่ากลยุทธ์ระดับหน้าที่ กำหนดการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายแผนก หรือส่วนงานที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กันรวมถึงการปฏิบัติการในแต่ละวันขององค์การคาดหวังผลลัพธ์ระยะเวลาที่สั้นกว่าแผนยุทธวิธีบางแผนอาจกำหนดการปฏิบัติการในแต่ละวันผู้กำหนดแผนจะเป็นหัวหน้าระดับปฏิบัติการหรือผู้บริหารระดับต้น^{๓๗}

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการแผนพัฒนาที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ วิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากภายนอก จุดแข็งและจุดอ่อนจากภายในองค์กร การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ การวางแผนเป็นการบริหารความต้องการในอนาคต เป็นการเตรียมชุดการตัดสินใจต่างๆการวางแผนต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ได้แก่ ประเพณี (Traditions) ค่านิยม (Values) แรงบันดาลใจ (Aspirations) จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร รวมทั้งสถานะ ทางวิชาการและสถานะทางการเงิน ความเป็นผู้นำและความสามารถ ประเด็นของสิ่งแวดล้อม เรื่องที่ต้องพิจารณา ได้แก่ แนวโน้มของสภาวะแวดล้อม สภาวะการแข่งขัน ภาวะคุกคามและโอกาส เป็นต้น

^{๓๗}Kast & Rosenzweig (อ้างในสุพจน์ อินทวงศ์ และคณะ), การวางแผนเชิงกลยุทธ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๒-๔.

ตารางที่ ๒.๔ สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับแผนพัฒนา

นักวิชาการ	แนวคิดสำคัญ
Kast & Rosenzweig (อ้างในสุพจน์ อินทว้าง และคณะ), (๒๕๕๖, หน้า ๒-๔)	มิติของแผนมีการแบ่งมิติของแผนดังนี้ ๑. จำแนกตามลักษณะการใช้ ๒. จำแนกตามระยะเวลา ๓. จำแนกตามขอบข่าย ๔. จำแนกตามระดับ
Koontz,H. and O'Donnell, (๑๙๖๘, p. ๘๑)	การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ
Le Breton, Preston P. and Henning , (๑๙๖๑, p. ๒๓๑)	๑. จะต้องเกี่ยวข้องกับอนาคต ๒. จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำ ๓. จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องขององค์กร

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง ในด้านของความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการชาวต่างประเทศและนักวิชาการชาวไทยได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรทางการเมืองการปกครองของรัฐที่มีขนาดเล็กที่สุด และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด เกิดจากการกระจายอำนาจของภาครัฐสู่ท้องถิ่น โดยมีวิวัฒนาการดังนี้

ในการกระจายอำนาจการบริการการปกครองนั้น รัฐบาลมีความพยายามที่จะแบ่งอำนาจแลกระจายอำนาจด้านการบริหารการพัฒนาไปให้ประชาชนในพื้นที่ปกครองตนเองตามความเหมาะสมของสภาพแต่ละพื้นที่เริ่มจากพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่พุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งกำหนดให้หลายบ้านรวมกันขึ้นเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล และหมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบล โดยมีกำนันเป็นผู้ดูแล กำนันและผู้ใหญ่บ้านจะมีภารกิจที่ช่วยเหลือทางราชการในการปกครองท้องที่นั้นๆ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้มีคณะกรรมการตำบลขึ้น คณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและครูประจำตำบลหนึ่งคน กับกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ ๑ คน ซึ่งนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือก

ให้เป็นกรรมการตำบล คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนันเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการจัดระเบียบการบริหารงานในตำบลอีกหลายครั้ง จนกระทั่งได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นมา

ต่อมาพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒) ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเป็นอิสระ และขีดความสามารถในการบริหารงานในองค์กรได้มากกว่าเดิม เนื่องจากมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลเพื่อความเจริญก้าวหน้าในทุกๆด้าน มีบุคลากรที่เป็นพนักงานส่วนตำบลและเป็นข้าราชการบริหารส่วนท้องถิ่นการบริหาร ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้มาจากการรับการเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านละ ๒ คน^{๓๘} เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจ หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้อำนาจในการปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่เพียงบางส่วนในการบริหารภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๓๙}

องค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากอำนาจการปกครองของรัฐ โดยนัยที่จะเกิดการทำหน้าที่การปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายตนเอง^{๔๐} ทั้งยังจัดตั้งขึ้นซึ่งเกิดจากแนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองโดยการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน เข้าใจปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการ คือ การพัฒนาตำบล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม อีกทั้งเป็นการแสดงถึงความพยายามของรัฐที่จะส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการยอมรับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง การปกครองตลอดจนยอมรับศักยภาพของประชาชนชนบทในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองได้มากขึ้น^{๔๑} องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดที่มีองค์การเกิดขึ้นทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีหน้าที่บริหารงานคลัง มีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินและมีสภาท้องถิ่น

^{๓๘} บุญเสริม นาคสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน:ผลในทางปฏิบัติเมื่อครบรอบ ๖ ปีของการปฏิรูปการเมือง, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๖), หน้า ๔๒-๔๓.

^{๓๙} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

^{๔๐} ไพศาล โชติวรรณพฤษ, “แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแก้ว”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓.

^{๔๑} สุดเขตต์ เข้มไทย, กฎหมายว่าด้วยเรื่องทางปกครอง, (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒.

เป็นองค์กรสำคัญขององค์การนี้^{๔๒} รวมถึงการปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐบาลหนึ่งไปให้องค์การหนึ่ง และองค์การนั้นต้องไม่เป็นองค์การในสายการบังคับบัญชาของส่วนกลางและองค์การนั้นต้องมีอำนาจในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจและการดำเนินกิจการภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น^{๔๓}

ความหมายการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. การปกครองท้องถิ่นที่รัฐบาลมอบหมายให้หน่วยงานปกครองหน่วยใดหน่วยหนึ่งของรัฐปฏิบัติหน้าที่เป็นรัฐบาลท้องถิ่นด้วย หรือทำหน้าที่เป็นสองสถานะ (Local state government) คือ เป็นหน่วยงานปกครองที่รับมอบอำนาจจากรัฐบาลตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในฐานะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการปกครองส่วนท้องถิ่นของฝรั่งเศส

๒. การปกครองท้องถิ่นในรูปที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง การปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า Local government จะต้องมิหน่วยการปกครองซึ่งจัดตั้งขึ้นมาจากกฎหมายของรัฐมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองที่มีอำนาจอิสระของตัวเอง หน่วยงานปกครองท้องถิ่นดังกล่าวจะมีรูปแบบและอำนาจหน้าที่ประการใดบ้างจะกำหนดไว้ในกฎหมายของรัฐอย่างแน่ชัด^{๔๔}

ตารางที่ ๒.๕ สรุปความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการ	ความหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ชูศักดิ์ เทียงตรง, (๒๕๕๐, หน้า ๑๒)	๑. เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ ๒. เป็นองค์กรที่มาจากกระจายอำนาจ
บุญเสริม นาคสาร, (๒๕๔๖, หน้า ๔๒-๔๓)	องค์กรทางการเมืองการปกครองของรัฐที่มีขนาดเล็กที่สุด และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด เกิดจากการกระจายอำนาจของภาครัฐสู่ท้องถิ่น

^{๔๒}William V. Hollowly, *State and Local Government in the United States*, (New York: McGraw Hill book Company Inc, ๑๙๕๑), p. ๓๙๘.

^{๔๓}Daniel Wit, *A Comparative Survey of Local Government and Administration*, (Bangkok: Prachandra Press, ๑๙๖๑), p.๑๙๐.

^{๔๔}อุทัย หิรัญโต, *การปกครองท้องถิ่น*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๙๒.

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

นักวิชาการ	ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ไพศาล โชติวรรณพฤษ, (๒๕๕๒, หน้า ๑๓)	๑. เป็นการปกครองที่การสืบเนื่องอำนาจมาจากภาครัฐ ๒. เป็นองค์กรที่สามารถกำหนดนโยบาย ควบคุมให้ปฏิบัติตามนโยบายของตนเอง
สุดเขตต์ เข้มไทย, (๒๕๔๐, หน้า ๑๒)	๑. องค์กรที่ได้รับแนวความคิดมาจากการกระจายอำนาจการปกครอง ๒. การปกครองโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น
อุทัย หิรัญโต, (๒๕๔๒, หน้า ๓๙๒)	๑. การปกครองท้องถิ่นที่รัฐบาลมอบหมายให้หน่วยงานปกครองหน่วยใดหน่วยหนึ่งของรัฐ ๒. การปกครองท้องถิ่นในรูปที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง เรียกว่า Local government
Daniel Wit, (๑๙๖๑, p.๑๙๐)	เป็นการปกครองที่มีผลมาจากการกระจายอำนาจและไม่เป็นองค์การในสายการบังคับบัญชาของส่วนกลาง
William V. Hollowly, (๑๙๕๑, p. ๓๙๘)	การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองตนเองของชุมชน มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการ ตัดสินใจ

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีการแบ่งลักษณะการบริหารราชการออกเป็น ๓ ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แนวคิดที่เกี่ยวข้องนี้จะกล่าวถึงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิให้ความหมายเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด^{๔๕} ทั้งยังเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรบริหารและองค์กรปกครองตนเองในระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเอง องค์กรบริหารส่วนตำบลจึงถูกก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๔๖} ส่วนพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท (หรือตามที่กระทรวงมหาดไทยจะประกาศกำหนดเกณฑ์รายได้ที่เปลี่ยนแปลงไป) อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล อาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น^{๔๗}

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีแหล่งรายได้ที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมฯเองและที่รัฐจัดให้และจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามสัดส่วน ได้แก่

- ๑.๑ ภาษีบำรุงท้องที่
- ๑.๒ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ๑.๓ ภาษีป้าย
- ๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
- ๑.๕ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
- ๑.๖ ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ๑.๗ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
- ๑.๘ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนัน

^{๔๕} อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๓-๓๔.

^{๔๖} กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๕)พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒.

^{๔๗} กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, เอกสารวิชาการกองวิชาการและวางแผน, (กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

- ๑.๙ ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- ๑.๑๐ อากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมงค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
- ๑.๑๑ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- ๑.๑๒ ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- ๑.๑๓ เงินที่เก็บได้ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- ๑.๑๔ ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ๑.๑๕ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่มีกฎหมายกำหนด
๒. รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ รายได้อื่นที่รัฐบาลหรือหน่วยงานจัดสรรให้
๓. รายได้ที่ได้รับการจัดสรรจากการเก็บภาษีต่างๆ ตามกฎหมาย
๔. รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เช่น โครงการของหน่วยงานราชการในระบบโครงการเฉพาะกิจอื่นๆ
๕. รายได้จากแหล่งเงินกู้จากแหล่งต่างๆ เช่น กู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลอื่นๆ^{๔๔}

สรุปถึงสาระสำคัญในหลักการปกครองส่วนท้องถิ่นจากปญญาสาเกล้าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น (World Declaration Local Self Government) คริสต์ศักราช ๑๙๑๓ ของสมาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างประเทศ (International Union of Local Authorities) หรือ IULA ไว้ดังนี้

๑. การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับการรับรองโดยกฎหมายคือรัฐธรรมนูญของประเทศ
๒. สิทธิ หน้าที่ การจัดกิจกรรมสาธารณะ ที่มีของฝ่ายบริหาร จะต้องให้บุคคลหรือองค์กรผู้แทนประชาชนเป็นผู้กำหนด
๓. ท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการในกิจการใดๆ ซึ่งรัฐไม่ได้ห้ามไว้และอำนาจที่รัฐกระจายให้ท้องถิ่นต้องบริบูรณ์เป็นการเฉพาะการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายท้องถิ่นสามารถใช้ดุลพินิจจัดตั้งให้เข้ากับถิ่นได้ โดยการบัญญัติไว้ในกฎหมาย
๔. การควบคุมองค์กรท้องถิ่นโดยส่วนกลาง เช่น ยุบสภา การให้ผู้บริหารออกจากตำแหน่ง จะต้องกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น
๕. ท้องถิ่นต้องสามารถกำหนดโครงสร้างการบริหารภายในของตนเองได้ รวมถึงการปรับปรุงให้เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น

^{๔๔} ภิวัตน์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง, อะไร ทำไม อะไร อบต. ประชาธิปไตยของประชาชนชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒.

๖. ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากท้องถิ่น จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและเหมาะสมและประกันได้ว่าต้องทำงานโดยอิสระรวมถึงด้านสวัสดิการต่างๆ

๗. กระบวนการกำกับดูแลการกระทำของท้องถิ่น ต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเท่านั้น และเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อกำชับให้ปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น

๘. ท้องถิ่นต้องมีทรัพยากรด้านการเงินที่แยกออกจากรัฐบาลกลางที่เพียงพอและสามารถใช้จ่ายได้โดยอิสระและท้องถิ่นที่อ่อนแอรัฐต้องจัดให้มีระบบที่ทำให้เกิดความสมดุลทางการเงิน

๙. เป็นสิทธิของท้องถิ่นที่จะร่วมกันเป็นสมาคม เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันรวมถึงในระดับประเทศด้วย

๑๐. การคุ้มครองทางกฎหมายแก่องค์กรท้องถิ่น กรณีเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งควรมีองค์การทางศาลเพื่อปกป้องความเป็นอิสระของตนได้อย่างเต็มที่^{๔๙}

ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

๑. เป็นนิติบุคคล อนันนิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจของกฎหมายการเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญา การก่อหนี้ เป็นต้น

๒. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นการระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจเป็นการระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถริเริ่มทำกิจการใดๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเภท

๓. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น อาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกผู้บริหารหรือคณะบริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

๔. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป การให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารหรือคณะผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นในท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งจะทำให้การบริหาร

^{๔๙} นิกร เกริกกุล, หลักแห่งการปกครองตนเองของท้องถิ่น, (นิตยสารเทศาภิบาล, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒-

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากขึ้นและมีความโปร่งใส ในการทำงานตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเข้มแข็ง

๕. ความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ สำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น คือ ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด ความเป็นอิสระในการบริหารงานในที่นี้หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายโดยที่รัฐบาลกลาง ควรมีหน้าที่เพียงสนับสนุน ส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าการควบคุมอย่างใกล้ชิด

๖. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามสมควร การปกครองท้องถิ่นที่จะบังเกิดผลดีต่อท้องถิ่นโดยส่วนรวม ต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายในท้องถิ่นของตน อย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน กล่าวคือ มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเองได้ นอกเหนือจากรายได้ของท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

๗. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อย ส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้งโดยรัฐมีกฎหมายรองรับ มีองค์กรที่เป็นอิสระเด็ดขาดจากรัฐ ดังนั้น การกำกับดูแลจึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็นเพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติ โดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และต้องไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน^{๕๐} ยังมีลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างเป็นอิสระและมีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและจัดทำงบประมาณของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งองค์กรท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นจะมีบุคลากรของตนเองบริหารงานภายในท้องถิ่น เป็นพนักงานของท้องถิ่นที่ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณของท้องถิ่นเอง^{๕๑}

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การที่เป็นนิติบุคคล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กที่สุด ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจการบริหารการปกครอง เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระในการบริหารราชการ มีอำนาจหน้าที่แก้ไขปัญหาพัฒนาตำบลในพื้นที่การปกครองนั้นๆ อย่างเต็มที่ เป็นหน่วยงานที่มีรายได้

^{๕๐} ปธาน สุวรรณมงคล, การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗), หน้า ๔-๕.

^{๕๑} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐาน: รัฐกับการปกครองท้องถิ่น, สถาบันพระปกเกล้า, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพรส, ๒๕๔๗), หน้า ๒๒.

จากการจัดเก็บภาษีเองและภาษีที่รัฐบาลจัดสรรให้ ซึ่งรายได้จากการจัดสรรนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร เศรษฐกิจในตำบล เพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบริหารงานพัฒนาตำบลเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนภายในตำบลต่อไป

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการ	แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, (๒๕๔๖, หน้า ๑๒)	๑. เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์การบริหารและองค์กรปกครองตนเอง ๒. ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเอง
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, (๒๕๔๓ , หน้า ๒๓.)	๑. รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ๒. การจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
โกวิทย์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง, (๒๕๔๔, หน้า ๓๒)	๑. รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมๆเองและที่รัฐจัดให้และจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามสัดส่วน ๒. รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ ๓. รายได้ที่ได้รับการจัดสรรจากการเก็บภาษีต่างๆ ตามกฎหมาย ๔. รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ๕. รายได้จากแหล่งเงินกู้จากแหล่งต่างๆ

ตารางที่ ๒.๖ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
นิกร เกริกกุล, (๒๕๔๓, หน้า ๒๒-๒๕)	๑. ได้รับการรับรองจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ ๒. สิทธิ หน้าที่ การจัดกิจกรรมสาธารณะที่มีของฝ่ายบริหาร จะต้องให้บุคคลหรือองค์กรผู้แทนประชาชนเป็นผู้กำหนด ๓. ท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการในกิจการใดๆ ๔. การควบคุมโดยส่วนกลาง ๕. กำหนดโครงสร้างการบริหารภายในของตนเองได้ ๖. ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งต้องทำงานโดยอิสระรวมถึงด้านสวัสดิการต่างๆ ๗. กระบวนการกำกับดูแลการกระทำของท้องถิ่นต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเท่านั้น ๘. การคุ้มครองทางกฎหมายแก่องค์กรท้องถิ่น กรณีเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งควรมีองค์การทางศาลเพื่อปกป้องความเป็นอิสระของตนได้อย่างเต็มที่

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, (๒๕๔๗, หน้า ๒๒)	๑. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายจากส่วนกลาง ๒. มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ๓. มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน ๔. มีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น ๕. มีการบริหารงานอย่างเป็นอิสระและมีอำนาจอิสระในการคลั่ง
ตารางที่ ๒.๖ (ต่อ)	
นักวิชาการ	แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
ปธาน สุวรรณมงคล, (๒๕๔๗, หน้า ๔-๕)	ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้ ๑. เป็นนิติบุคคล ๑. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ๒. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง ๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ๔. มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ ๕. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามสมควร ๖. มีการกำกับดูแลจากรัฐ
อุดม เขยกิจวงศ์, (๒๕๔๕, หน้า ๓๓-๓๔)	๑. สะท้อนการกระจายอำนาจ ๒. มีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

๒.๔ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง “การคมนาคมสะดวก น้ำไหลไฟสว่าง สร้างรายได้เสริม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน”^{๕๒}

องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวงอยู่ห่างจากอำเภอเมืองนครสวรรค์ระยะทางประมาณ ๒๐ กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางเคียน	อำเภอชุมแสง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเกรียงไกร	อำเภอเมืองนครสวรรค์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านมะเกลือ	อำเภอเมืองนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลโคกหม้อ	อำเภอชุมแสง

มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒,๙๕๖ ไร่ หรือ ๒๐.๗๒ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ เป็นที่ราบน้ำท่วมถึงเป็นแอ่ง และเป็นที่ราบ สูงๆ ต่ำๆ ไม่เสมอกัน น้ำท่วมขังทุกปี

เขตการปกครอง จำนวนหมู่บ้าน ๖ หมู่ จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต.เต็มทั้งหมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ ๑ , ๒ , ๓ , ๔ , ๕, ๖ ดังตารางที่ ๒.๖

ตารางที่ ๒.๗ จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร		
			ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
๑	บ้านท่าศาลา	๑๐๒	๘๒	๑๐๓	๑๘๕
๒	บ้านท่าดินแดง	๙๘	๑๒๔	๑๓๓	๒๕๗

^{๕๒} องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์, แผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๘), หน้า ๑๕.

๓	บ้านหัวถนน	๑๙๒	๒๖๓	๒๔๘	๕๑๑
๔	บ้านน้ำกลัด	๑๖๐	๒๒๗	๒๒๖	๔๕๓
๕	บ้านท่าล้อ	๒๐๒	๓๑๘	๓๑๗	๖๓๕
๖	บ้านเสือคะเม้ง	๑๐๗	๑๔๒	๑๕๔	๒๙๖
รวม		๘๖๑	๑,๑๕๖	๑,๑๘๑	๒,๓๓๗

ทีมงานทะเบียนราษฎร อำเภอเมืองนครสวรรค์ ณ พฤษภาคม ๒๕๕๖

จำนวนครัวเรือน ๘๖๑ ครัวเรือน ประชากรแยกเป็น ชาย ๑,๑๕๖ คน หญิง ๑,๑๘๑ คน รวมทั้งสิ้น ๒,๓๓๗ คน ความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๑๒.๗๘ / ตารางกิโลเมตร โดยราษฎรส่วนใหญ่ มีบ้านเรือนคงทนถาวร และเรือนแพในคลองบางพระหลวงบางส่วน

สภาพทางเศรษฐกิจ

การเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในการเกษตรกรรม ได้แก่ การทำประมง ทำไร่ – ทำนา รับจ้าง อาชีพค้าขายเป็นส่วนน้อย

- อาชีพประมง ๓๖%
- อาชีพทำนาปลูกผักและทำไร่ ๕๒%
- อาชีพรับจ้าง ๗%
- อาชีพค้าขาย ๕%

ตารางที่ ๒.๘ ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจในตำบลบางพระหลวง

ชนิดของพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
๑. ข้าวนาปี	๔,๑๙๐	๒๕.๙๔
๒. เลี้ยงปลา	๓,๕๓๕	๒๑.๘๘
๓. ไร่พริก	๒๘๐	๑.๗๓
๔. สวน	๑๕๐	๐.๙๓
รวม	๘,๑๕๕	๕๐.๔๘

ตารางที่ ๒.๙ ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลบางพระหลวง

ที่	ประเภทพื้นที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
๑.	พื้นที่เกษตรกรรม		
	- ที่นา	๔,๑๙๐	๒๕.๙๔
	- ทำไร่พริก	๒๘๐	๑.๗๓
	- เลี้ยงปลา	๓,๕๓๕	๒๑.๘๘
๒.	พื้นที่ชุมชน	๕,๙๖๑	๓๖.๙๐
๓.	อื่น ๆ (ภูเขา. ลำห้วย.หนองน้ำ)	๒,๑๘๙	๑๓.๑๑

	รวม	๑๖,๑๕๕	๑๐๐
--	-----	--------	-----

การศึกษา

๑. โรงเรียนวัดหัวถนน หมู่ ๓ (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) นักเรียนทั้งหมด ๒๘๔ คน
๒. โรงเรียนวัดท่าล้อ หมู่ ๕ (ระดับประถมศึกษา) นักเรียนทั้งหมด ๗๓ คน

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ ๔ แห่ง วัดท่าดินแดง วัดท่าล้อ วัดหัวถนน และ วัดศาสนาคริสต์ ๑ แห่ง

สาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน ๑ แห่ง (สถานีอนามัยบ้านน้ำกัลต์)

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ตู้ยามประจำตำบลบางพระหลวง จำนวน ๑ แห่ง
- ตำรวจอาสาสมัครตำบลบางพระหลวง จำนวน ๓๐ คน
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตำบลบางพระหลวง จำนวน ๖๐ คน

เส้นทางการคมนาคม

มีถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน และสัญจร ไป – มา สะดวก โดยมีถนนลาดยาง รพช. ๒ สาย

๑. สายบึงน้ำใส – บ้านหัวถนน ๑๒ กิโลเมตร
๒. สายทับกฤช – บ้านหัวถนน ๑๐ กิโลเมตร
- รวมระยะทางทั้งสิ้น ๒๒ กิโลเมตร

การไฟฟ้า

- มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน แต่ในหมู่บ้านบางครัวเรือนไม่มีไฟฟ้าใช้
- มีไฟฟ้าสาธารณะทุกหมู่บ้าน แต่บางหมู่บ้านไม่มีไฟฟ้าสาธารณะ

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ลำคลอง ลำห้วย ๒ สาย คือ คลองบางพระหลวง คลองน้ำกัลต์
- บึง หนอง และอื่นๆ ๑๒ แห่ง

๑. หนองบารุ ม.๑ ออก น.ส.ล. แล้ว (๑๕๓ ไร่ ๒ งาน ๕๗ วา)
๒. หนองสลอด ม.๑ ออก น.ส.ล. แล้ว (๓๓ ไร่ ๑ งาน ๗๖ วา)
๓. หนองบางพระน้อย ม.๑ ออก น.ส.ล. แล้ว (๑๒๔ ไร่ ๑ งาน ๕๔ วา)
๔. หนองบางพระหลวง ม.๑ ออก น.ส.ล. แล้ว (๕๒๙ ไร่ ๙๑ วา)
๕. หนองตัน ม.๒ ออก น.ส.ล. แล้ว (๙๒ ไร่ ๓ งาน ๓๐ วา)

๖. หนองขี้ทูต	ม.๒ ออก น.ส.ล แล้ว (๕๐๑ ไร่ ๑ งาน ๓๐ วา)
๗. หนองบึงคอบ	ม.๒ ออก น.ส.ล แล้ว (๓๖๙ ไร่ ๑ งาน ๓๑ วา)
๘. หนองเชิงไกรน้อย	ม.๔ ออก น.ส.ล แล้ว (๑๐๕ ไร่ ๒๘ วา)
๙. หนองสาถี	ม.๕ ออก น.ส.ล แล้ว (๕๕ ไร่ ๓ งาน ๑๓ วา)
๑๐. หนองตะขาม	ม.๖ ออก น.ส.ล แล้ว (๗๕ ไร่ ๑ งาน ๘๐ วา)
๑๐. หนองมาขานาง	ม.๖ ออก น.ส.ล แล้ว (๒๙ ไร่ ๓ งาน ๑๓ วา)
๑๒. หนองวัดคาง	ม.๕ ออก น.ส.ล แล้ว (๔๘ ไร่ ๓ งาน ๗๕ วา)

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

-น้ำประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖ จำนวน ๖ แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ หนองบางพระหลวงขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับการฟื้นฟูพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ และสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนได้ ซึ่งตั้งในหมู่ที่ ๑ และอีกหนองหนึ่ง คือ หนองบึงคอบ ตั้งอยู่ในหมู่ ๓ ซึ่งสมควรแก่การฟื้นฟูเช่นเดียวกับหนองบางพระหลวง

ด้านสังคม

การนับถือศาสนา ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง มีการนับถือศาสนา คือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๘ ศาสนาอื่นๆ ร้อยละ ๒

วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

- ประเพณีแข่งเรือ จัดขึ้นช่วงเดือนตุลาคม (ออกพรรษา) กิจกรรมกลางวันมีการแข่งเรือยาว กลางคืนมีกิจกรรมแห่ข้าวต้ม(โดยใช้เรือยาว)
- ประเพณีสงกรานต์ จัดขึ้นเดือน เมษายน จัดงานสงกรานต์และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ, สรงน้ำพระ

มวลชนจัดตั้ง /กลุ่มองค์กร

๑. ลูกเสือชาวบ้าน	๑	กลุ่ม
๒. กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลบางพระหลวง	๑	กลุ่ม
๓. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบล	๑	กลุ่ม

กลุ่มองค์กรระดับหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านท่าศาลา	กองทุนหมู่บ้าน	มีงบประมาณ	๑,๑๐๐,๐๐๐	บาท
	กลุ่มออมทรัพย์	มีงบประมาณ	๕๐๐,๐๐๐	บาท
หมู่ที่ ๒ บ้านท่าดินแดง	กองทุนหมู่บ้าน	มีงบประมาณ	๑,๑๐๐,๐๐๐	บาท
	กลุ่มออมทรัพย์	มีงบประมาณ	๕๐๐,๐๐๐	บาท
หมู่ที่ ๓ บ้านหัวถนน	กองทุนหมู่บ้าน	มีเงินทุน	๑,๓๒๔,๕๗๔	บาท
	กลุ่มออมทรัพย์	มีเงินทุน	๒๑๓,๐๐๐	บาท

หมู่ที่ ๔ กลุ่มแก้ไขปัญหาคความยากจน , กองทุนหมู่บ้าน ,กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มผู้เลี้ยงปลา	แก้ไขปัญหาคความยากจน มีเงินทุน	๒๘๐,๐๐๐	บาท
	กลุ่มฉาปนกิจหมู่บ้าน มีเงินทุน	๑๕,๐๐๐	บาท
หมู่ที่ ๕ บ้านท่าล้อ	กองทุนหมู่บ้าน	มีงบประมาณ	๑,๐๓๐,๐๐๐ บาท
	กลุ่มออมทรัพย์	มีงบประมาณ	๔๕,๐๐๐ บาท
	กลุ่มแก้ไขปัญหาคความยากจน	มีงบประมาณ	๒๘๐,๐๐๐ บาท
	กลุ่มสัจจะเพื่อการผลิต	มีงบประมาณ	๔๐,๐๐๐ บาท
หมู่ที่ ๖ บ้านเสือคะเม้ง	กองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน	มีงบประมาณ	๒๘๐,๐๐๐ บาท
	กองทุนเงินล้าน	มีงบประมาณ	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
	กลุ่มออมทรัพย์	มีงบประมาณ	๑๔๐,๐๐๐ บาท
	เงินกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน	มีงบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
	กองทุนฉาปนกิจ	มีงบประมาณ	๘,๕๐๐ บาท

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการเมืองการบริหาร

ตารางที่ ๒.๑๐ โครงสร้างและอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง

อัตรากำลังของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง	จำนวนบุคลากร
ฝ่ายนิติบัญญัติ	๑๒
ฝ่ายบริหาร	๔
ข้าราชการ (พนักงานส่วนตำบล)	๑๑
ลูกจ้างประจำ	-
พนักงานจ้างตามภารกิจ	๕
พนักงานจ้างทั่วไป	๑
รวมทั้งสิ้น	๓๓

บุคลากรในสำนักปลัดฯ	๙	คน
ตำแหน่งในส่วนการคลัง	๕	คน
ตำแหน่งในส่วนโยธา	๓	คน

งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง

การบริหารรายจ่ายในปีงบประมาณที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับย้อนหลัง ๓ ปี

ตารางที่ ๒.๑๑ รายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง

รายได้	ปีงบประมาณ		
	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕

๑. อบต.จัดเก็บเอง	๑๔๖,๒๔๒.๐๐	๒๖๗,๙๒๔.๘๒	๒๒๐,๔๑๔.๑๗
๒. ส่วนราชการต่างๆจัดเก็บให้	๗,๒๒๖,๙๗๗.๐๐	๖,๘๖๒,๙๕๖.๔๑	๗,๓๑๑,๔๘๘.๓๑
๓. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	๕,๘๕๑,๗๔๖.๐๐	๘,๘๖๔,๖๙๖.๔๖	๔,๑๑๐,๕๖๔
รวม	๑๓,๒๒๔,๗๖๔.๐๐	๑๕,๙๙๕,๕๗๗.๖๙	๑๑,๖๔๕,๔๖๖.๔๘

ตารางที่ ๒.๑๒ รายจ่ายประจำองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง

หมวดรายจ่าย	ปีงบประมาณ		
	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕
แผนงานบริหาร			
งบกลาง – สรรองจ่าย	๒๑๕,๖๘๔.๐๐	๒,๑๕๔,๒๓๒.๖๐.๐๐	๕๖๘,๕๐๕.๐๐
เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	๓,๒๖๐,๗๐๐.๐๐	๒,๕๖๓,๓๓๙.๐๐	๒,๘๒๖,๘๘๓.๐๐
ลูกจ้างชั่วคราว	๘๐,๕๐๐.๐๐	๕๘๓,๘๘๐.๐๐	๕๓๘,๗๕๐.๐๐
ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	๓,๓๐๓,๗๙๒.๐๐	๒๙๕,๕๕๗๐๗.๘๖	๓,๐๑๕,๑๒๒.๖๓
ค่าสาธารณูปโภค	๒๓๑,๘๐๐.๐๐	๑๔๓๐๐๗.๒๐	๑๓๕,๑๐๒.๒๒
เงินอุดหนุน	๙๕๖,๔๐๐.๐๐	๙๒๗๓๐๘.๙๙	๘๒๐,๒๐๐.๐๐
รวมรายจ่ายแผนงานบริหาร	๘,๐๔๘,๘๗๖.๐๐	๙,๓๒๗,๔๗๕.๖๕	๗,๙๐๔,๕๖๒.๘๕
แผนงานพัฒนา			
ค่าครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	๒,๑๘๖,๓๖๐.๐๐	๑,๕๕๕,๖๐๐.-	๓๖๗,๑๔๕.๐๐
รวมรายจ่ายแผนงานพัฒนา	๒,๑๘๖,๓๖๐.๐๐	๑,๕๕๕,๖๐๐.-	๓๖๗,๑๔๕.๐๐
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	๑๐,๒๓๕,๒๓๖.๐๐	๑๐,๘๘๓,๐๗๕	๘,๒๗๑,๗๐๗.๘๕

เครื่องมือและครุภัณฑ์ต่าง ๆ

๑. รถยนต์ส่วนบุคคล	๑	คัน
๒. รถยนต์ตรวจการณ์ดับเพลิง	๑	คัน
๓. เครื่องถ่ายเอกสาร	๒	เครื่อง
๔. คอมพิวเตอร์	๑๑	เครื่อง

แผนภาพที่ ๒.๓ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในหัวข้องานวิจัย จากการทบทวนพบว่า มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

จารุภา เชาวเจริญ ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนและการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปราจีนบุรี จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบลครบ ๔ องค์ประกอบ คือ การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการจัดทำแผนงานและโครงการ มีสัดส่วนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗๐ และปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนคือ บุคลากร ที่จัดทำแผนไม่เพียงพอและประชาชนขาดความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล^{๕๔}

ญาดา ณ วงศ์จันทร์ ได้ศึกษาปัญหา อุปสรรค สาเหตุของปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำแผน เรื่อง “พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครลำปางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑. กลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครลำปางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีลักษณะบุคลิกภาพโดยรวม ด้านการเปิดรับประสบการณ์และความสำนึกรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ส่วนลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเอง การเห็นตามผู้อื่นและความห่วงใยทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลางและมีพฤติกรรมระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง

^{๕๔}จารุภา เชาวเจริญ, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปราจีนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕).

๒. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเองและพฤติกรรมระดับบุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อการส่งงานตามเวลาที่กำหนดแตกต่างกัน

๓. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ ความสามารถ รับผิดชอบ การเห็นตามผู้อื่น ความห่วงใยทางอารมณ์ พฤติกรรมระดับกลุ่มและพฤติกรรมระดับองค์การแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการส่งงานตามเวลาที่กำหนดแตกต่างกัน

๔. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านความห่วงใยทางอารมณ์และพฤติกรรมระดับบุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อความถูกต้องของงาน หรือมีการแก้ไข/เพิ่มเติมข้อมูลโครงการในแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกัน

๕. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ ความสามารถ รับผิดชอบ การเปิดเผยตนเอง การเห็นตามผู้อื่น พฤติกรรมระดับกลุ่มและพฤติกรรมระดับองค์การแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความถูกต้องของงาน หรือการแก้ไข/เพิ่มเติมข้อมูลโครงการในแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกัน

๖. การส่งงานล่าช้าของเจ้าหน้าที่ เกิดขึ้นเนื่องจากการปรับแก้ไขอยู่บ่อยครั้งจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาตลอดจนเจ้าหน้าที่ไม่ได้ศึกษารายละเอียดของโครงการที่นำเสนอมากเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในรายละเอียดของโครงการ และการประสานงานกันของเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารและระดับผู้ปฏิบัติ ไม่ได้รับรู้ข้อมูลร่วมกัน จึงทำให้มีการขอแก้ไขข้อมูลโครงการในภายหลัง ซึ่งประเด็นที่เจ้าหน้าที่มักจะขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมในโครงการคือ งบประมาณ ตัวชี้วัด และชื่อโครงการตามลำดับ^{๕๕}

ธนิตรา สุภาชี ได้ศึกษา เรื่อง “ปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนของหมู่บ้านในอำเภอเมืองลำพูน คือ ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ประชาชนและกลไกภาครัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การวางแผนชุมชนมีคุณภาพในระดับมาก โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้มีศักยภาพในด้านความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ตัดสินใจได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีพร้อมนำประชาชนเข้าร่วมกระบวนการวางแผนชุมชน ส่วนประชาชนเป็นพลังสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการวางแผนชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและสนใจเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ คิดวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่เข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือ ปัจจัยกลไกภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในแนวนโยบายแห่งรัฐและกระตุ้นให้ชุมชนจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อวางแผนชุมชนดั่งนั้น ปัจจัยทั้งสามจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกระบวนการวางแผนชุมชนของหมู่บ้านให้มีคุณภาพในอำเภอเมืองลำพูน

การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้แผนชุมชนมีคุณภาพในอำเภอเมืองลำพูนอยู่ในระดับมาก เกิดจากการที่ชุมชนได้ดำเนินการตามกระบวนการวางแผนชุมชน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางการพัฒนา การกำหนดแผนงาน โครงการและการปฏิบัติตามแผนชุมชน โดยมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหา ตัวแทนครัวเรือนและ

^{๕๕} ญาณดา ฌ วงศ์จันทร์, “พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครลำปางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมวางแผนตั้งแต่ต้น มีแผนชุมชนที่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติร่วมกันตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยประชาชนได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน คือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมบริหารจัดการและร่วมติดตามประเมินในการแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยตนเอง โดยมีแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งยั่งยืนและพึ่งตนเองได้

ปัญหาอุปสรรคในการวางแผนชุมชนให้มีคุณภาพ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจไม่เพียงพอ โดยคิดว่าการวางแผนชุมชนเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน ภาครัฐหรือเอกชนดำเนินการ จึงทำให้ไม่สนใจเข้าร่วมกระบวนการ ในส่วนของภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ใน ความสำคัญของแผนชุมชนแก่ประชาชนไม่ต่อเนื่องและมีภาระงานตามบทบาทหน้าที่มาก จึงทำให้ การติดตามประเมินผลไม่จริงจัง ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้แผนชุมชนขาดคุณภาพและไม่มี ประสิทธิภาพได้^{๕๖}

ณัฐภัสสร บวรวิชัยดิษฐ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอขามเฒ่า วัฒนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษาพบว่า

๑. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับมา เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ๓ อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ใน ระดับมากรองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์

๒. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับมากเมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ๓ อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมา รองลงมาได้แก่ การมีส่วน ร่วมในการติดตามประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๓. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้าน เจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยสูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอขามเฒ่าวัฒนบุรี จังหวัด กำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แต่ปัจจัยด้านบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๕๗}

ธวัชชัย ปิยนนท์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ การดำรงตำแหน่ง การศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงานในชุมชนและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา

^{๕๖} ธนิตรา สุภาชี, “ปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

^{๕๗} ณัฐภัสสร บวรวิชัยดิษฐ์, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสาม ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอขามเฒ่าวัฒนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๓).

ชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่น^{๕๘}

ธีรพล จอมเล็ก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่” ได้ศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านบุคคลากร สภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน และลักษณะโครงสร้างขององค์กร มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๕๙}

ปัญญาชัย เลื่อมประเสริฐ พบว่าปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปี ๒๕๔๕ มีเพียงตัวแปรอิสระ ๑ ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี ๒๕๔๕ ของคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์คือ ความยืดหยุ่นในการกำหนดแนวทางแผนงานโครงการจากส่วนกลางมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ที่ ๐.๐๕ สามารถอธิบายปัญหาในการวางแผนได้ และปัจจัยที่มีความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ประจำปี ๒๕๔๕ เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้ ความร่วมมือและประสานงานของหน่วยงานจังหวัดกาฬสินธุ์ ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ การมีหน่วยงานด้านการจัดทำแผนเฉพาะในจังหวัดกาฬสินธุ์ ความสมบูรณ์ของข้อมูลพื้นฐานเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ความยืดหยุ่นในการกำหนดแนวทางแผนงานโครงการจากส่วนกลางและการยึดถือหลักเกณฑ์ร่วมกันในการคัดเลือกโครงการในจังหวัด^{๖๐}

ประจักษ์ วงศ์ปัญญา ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ๒) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง ๒ กลุ่ม คือ สมาชิกสภา อบต. จำนวน ๔๖ คน และ จากประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. อำเภอพร้าว จำนวน ๓๔๓ คน โดยใช้แบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑. สมาชิกสภา อบต. ประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนประชาชนในพื้นที่ ประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า มีประสิทธิภาพประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง

^{๕๘} ธีรพล ปิยนันทยา, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕).

^{๕๙} ธีรพล จอมเล็ก, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘).

^{๖๐} ปัญญาชัย เลื่อมประเสริฐ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี๒๕๔๕”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๔).

๒. การที่สมาชิกสภา อบต. มีประสบการณ์ในการร่วมงานกับ อบต. มาก่อนและได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับ อบต. รวมทั้งการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับ อบต. มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. สมาชิกสภา อบต. มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่ และบทบาทของ อบต. อยู่ในระดับดี ส่วนประชาชนมีความรู้ดังกล่าวในระดับปานกลาง

๔. สมาชิกสภา อบต. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ในระดับมาก ส่วนประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย^{๖๑}

สาริต แก้วรากมุก ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีอำเภอเมืงราย” พบว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวมเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมากและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง มีการวางแผนงานสูง มีการวางแผนการตัดสินใจและการประเมินผลในระดับสูงตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและปัจจัยที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร สภาพแวดล้อมในการบริหารงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความศรัทธาต่อผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาและความคาดหวังความก้าวหน้าในการทำงาน^{๖๒}

สิริพัฒน์ ลาภจิตร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. ซึ่งหากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันด้วยการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมงานกับ อบต. พบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล่าวพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตนเองและชุมชน ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยด้าน

^{๖๑}ประจักษ์ วงศ์ปัญญา, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอพัว จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

^{๖๒}สาริต แก้วรากมุก, “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีอำเภอเมืงราย จังหวัดเชียงราย”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖).

องค์การ ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา มี
 ประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สำหรับตัวแบบการตัดสินใจ พบว่าทั้ง ๓ กลุ่มมีการตัดสินใจแบบมี
 เหตุผล มีระดับความถี่มากที่สุด รองลงมา คือ การตัดสินใจแบบผสม การตัดสินใจแบบกลุ่ม ตัวแบบ
 ผู้นำ ตัวแบบสถาบัน ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป และสุดท้ายตัวแบบถึงขยะ สาเหตุที่คนตัดสินใจไม่เข้ามามี
 ส่วนร่วมเป็นปัจจัยด้านตัวบุคคล คือ ในเรื่องการศึกษา ความรู้ทักษะประสบการณ์ ความคิดหรือปม
 (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ไม่มีเวลา ขาดโอกาสการ
 ประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านชุมชน เป็นปัญหาที่ชุมชนขาดความสามัคคี มีความขัดแย้ง ส่วนปัจจัย
 ด้านองค์การ เป็นปัญหาความโปร่งใสและความเป็นธรรมาภิบาลของ อบต. เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย
 (Factor Analysis) พบว่า การมีส่วนร่วมมีปัจจัยสำคัญ คือ ความมีหน้าตาสังคม จิตสาธารณะ การ
 ดำเนินงานของ อบต. และการเป็นเพศชาย^{๖๓}

ดังนั้น หลวงมณีวรรณ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารการ
 ประปาของเทศบาลตำบลสันป่าตอง ” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยที่
 มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน คือ ปัจจัยด้านเพศ (๐.๐๔๕)
 อาชีพ (๐.๐๒๙) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (๐.๐๐๐) การมีส่วนร่วมในภาพรวม (๐.๐๐๐) พฤติกรรมการใช้
 น้ำในภาพรวม (๐.๐๐๒)

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน คือ
 ปัจจัยด้านช่วงอายุ (๐.๐๔๕) ระดับการศึกษา (๐.๐๕๒) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (๐.๔๒๐) การ
 เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารกิจการระบบประปาหมู่บ้าน (๐.๓๙๒) สมาชิกในครอบครัว
 (๐.๕๔๔) ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมการใช้น้ำในครอบครัว (๐.๓๐๖) ทักษะต่อการบริหารกิจการ
 ประปาหมู่บ้าน (๐.๘๘๑)

๒. การมีส่วนร่วมของชุมชนและพฤติกรรมการใช้น้ำประปาของประปาสันป่าตอง
 และประปามะจำโรง พบว่า ผู้ใช้น้ำประปา ประปาสันป่าตองมีส่วนร่วมในกิจการประปาหมู่บ้าน
 แตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง อย่างมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ (Sig = ๐.๐๑๗) และผู้ใช้น้ำประปา
 ประปาสันป่าตองมีส่วนร่วมในกิจการประปาหมู่บ้านมากกว่าผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง (ค่า Mean
 Rank ผู้ใช้น้ำประปาสันป่าตอง = ๑๓๓.๘๔ และกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง = ๑๑๒.๒๕)

พฤติกรรมการใช้น้ำประปาในภาพรวม ผู้ใช้น้ำประปาของประปาสันป่าตอง มี
 พฤติกรรมการใช้น้ำประปาหมู่บ้านที่แตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปามะจำโรงอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๐๕
 (Sig = ๐.๐๐๑) และผู้ใช้น้ำประปาของประปาสันป่าตอง มีพฤติกรรมการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน
 มากกว่าผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง (ค่า Mean Rank ผู้ใช้น้ำประปาสันป่าตอง = ๑๓๗.๑๔ และกลุ่ม
 ตัวอย่างจากผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง = ๑๐๘.๙๘)

^{๖๓} สิริพัฒน์ ลาภจิตร, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการ
 บริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
 มหบัณฑิต, (บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

๓. ทศนคติต่อการดำเนินกิจการประปาหมู่บ้านของประปาสน้ำปาดองของประปาสน้ำปาดองและประปามะจำโรง พบว่า ผู้ใช้น้ำประปาสน้ำปาดองมีทัศนคติต่อการดำเนินกิจการประปาไม่แตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง อย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๐๕ (Sig = ๐.๒๔๔)

๔. วิธีการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำดิบน้ำขาดแคลน พบว่า ควรขุดเจาะบ่อน้ำต้นเพื่อเสริมแหล่งน้ำดิบจากบ่อบาดาล (ร้อยละ ๖๓.๓) รองลงมาเห็นว่าควรก่อสร้างถังเก็บน้ำใสให้มีจำนวนมากขึ้น (ร้อยละ ๕๗.๖) และเห็นว่าควรใช้น้ำประปาของส่วนภูมิภาค (ร้อยละ ๑๘.๘)^{๖๔}

สุวรรณ พินตานนท์ ได้ทำการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง” โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลและทดสอบแบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลางจำนวน ๕๒๒ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวน (Quota sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยใช้แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for windows version ๑๐.๐๐) สำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันใช้โปรแกรมลิสเรล ๘.๓๐ (LISREL ๘.๓๐) ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองที่ผู้วิจัยปรับเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าไค-สแควร์ และดัชนีความกลมกลืนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในระดับที่ยอมรับได้ ($X^2 = ๗๖.๙๙$, $df = ๖๒$, $P = ๐.๐๙๕$, $GFI = ๐.๙๙$, $AGFI = ๐.๙๗$, $RMSEA = ๐.๐๒๒$, $RMR = ๒.๐๓$, $CN = ๗๙๘.๙๕$) จากแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ พฤติกรรมจริยธรรมการทำงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบล การติดต่อสื่อสารขององค์การบริหารส่วนตำบลและความขัดแย้งในผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยส่งผ่านทางพฤติกรรมจริยธรรมการทำงาน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนความเชื่ออำนาจในตน และทัศนคติต่องานองค์การบริหารส่วนตำบลจากการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมการทำงาน ซึ่งได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตย และความสามัคคี และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตลอดจนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งในผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๖๕}

^{๖๔} สนั่น หลวงมณีวรรณ, “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารการประปาของเทศบาลตำบลสน้ำปาดอง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

^{๖๕} สุวรรณ พินตานนท์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง”, ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๕๕).

จากงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล พอสรุปผลงานวิจัยได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลในด้านต่างๆอาจนำมาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายปัจจัย อาทิเช่น ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อัตรารายได้ อาชีพ และปัจจัยแวดล้อม เช่น ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ การสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ สิ่งจูงใจในการเข้าร่วมประชุมประชาคม ภาวะผู้นำในการชักจูงให้ประชาชนเข้าร่วมการประชุม ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีทั้งสิ้น

ตารางที่ ๒.๑๓ งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
จารุภา เชาวเจริญ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๕)	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปราจีนบุรี ๑. การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์ข้อมูลการกำหนด ๒. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ๓. การกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ๔. การจัดทำแผนงานและโครงการมีสัดส่วนสูงสุด
ญาดา ณ วงศ์จันทร์, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕)	พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครลำปางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ๑. กลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครลำปางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีลักษณะบุคลิกภาพโดยรวม ด้านการเปิดรับประสบการณ์และความสำนึกรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ๒. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเองและพฤติกรรมระดับบุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อการส่งงานตามเวลาที่กำหนดแตกต่างกัน ๓. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้าน

	การเปิดรับประสบการณ์ ความหวั่นไหวทางอารมณ์ พฤติกรรมระดับกลุ่มและพฤติกรรมระดับองค์กร แตกต่างกันไปไม่มีผลต่อการส่งงานตามเวลาที่กำหนด แตกต่างกันไป
--	---

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	๔. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้าน ความหวั่นไหวทางอารมณ์และพฤติกรรมระดับ บุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อความถูกต้องของงาน ๕. เจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้าน การเปิดรับประสบการณ์ ความสำนึกรับผิดชอบ การเปิดเผยตนเองการเห็นตามผู้อื่น พฤติกรรม ระดับกลุ่มและพฤติกรรมระดับองค์กรแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความถูกต้องของงาน ๖. การส่งงานล่าช้าของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้น เนื่องจากการปรับแก้ไขอยู่บ่อยครั้งจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเด็นที่เจ้าหน้าที่มักจะขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมในโครงการคือ งบประมาณ ตัวชี้วัด และชื่อ โครงการตามลำดับ
ณัฐภัสสร บวรวิชัยดิษฐ์, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง, ๒๕๕๓).	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมขอประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ๑. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับมาก ๒. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับมาก ๓. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ

	ประชาชนด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยเชิงใจ มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา สามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอ ขามเฒ่าลักษณะบุรี
--	---

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ธนิตรา สุภาชี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒)	ปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชน ในอำเภอเมืองลำพูน ๑. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ๒. ประชาชนและ ๓. กลไกภาครัฐ ด้านปัญหาและอุปสรรค ๔. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจไม่ เพียงพอ ๕. ภาครัฐประชาสัมพันธ์และส่งเสริม การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง
ธีรพล จอมเล็ก, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้ ๑. ปัจจัยด้านบุคลากร ๒. สภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจและ สังคม ๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน ๔. ลักษณะโครงสร้างขององค์กร มีผล ต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ธวัชชัย ปิยนันทยา, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นประชาคมท้องถิ่นพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ๑. การดำรงตำแหน่ง ๒. การศึกษา ๓. ระยะเวลาปฏิบัติงานในชุมชน ๔. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชน
ปัญญาชัย เลื่อนประเสริฐ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๔)	ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปี ๒๕๔๕ ๑. ความร่วมมือและประสานงานของหน่วยงาน ๒. ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด ๓. การมีหน่วยงานด้านการจัดทำแผนเฉพาะ ๔. ความสมบูรณ์ของข้อมูลพื้นฐาน ๕. ความยืดหยุ่นในการกำหนดแนวทางแผนงานโครงการจากส่วนกลางและการยึดถือ ๖. หลักเกณฑ์ร่วมกันในการคัดเลือกโครงการในจังหวัด

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ประจักษ์ วงศ์ปัญญา, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕)	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ๑. สมาชิกสภา อบต. ประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ ว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง ส่วนประชาชนในพื้นที่ประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ ว่ามีประสิทธิภาพประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง ๒. การที่สมาชิกสภา อบต. มีประสบการณ์ในการร่วมงานกับ อบต. มาก่อนและได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับ อบต. รวมทั้งการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับ อบต. มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ๓. สมาชิกสภา อบต. มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่ และบทบาทของ อบต. อยู่ในระดับดี ส่วนประชาชนมีความรู้ดังกล่าวในระดับปานกลาง ๔. สมาชิกสภา อบต. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ในระดับมาก ส่วนประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
สาธิต แก้วรากมุข, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖)	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีอำเภอเมืองราย ๑. ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ๒. ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความศรัทธาต่อผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา และความคาดหวังความก้าวหน้าในการทำงาน
สิริพัฒน์ ลาภจิตร, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๑. ปัจจัยด้านตัวบุคคล ๒. ปัจจัยด้านชุมชน ๓. ปัจจัยด้านองค์การ (อบต.)
สุวรรณ พิณตานนท์, ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๕)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง <u>ปัจจัยที่ส่งผลทางตรง</u> ๑. พฤติกรรมจริยธรรมการทำงาน ๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบล

	๓. การติดต่อสื่อสารขององค์การบริหารส่วนตำบล ๔. ความขัดแย้งในผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล <u>ปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม</u> ๑. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ๒. การมุ่งอนาคต ๓. การควบคุมตนความเชื่ออำนาจในตน และทัศนคติต่องานองค์การบริหารส่วนตำบล
--	--

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
สนั่น หลวงมณีวรรณ, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕)	ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารการประปาของเทศบาลตำบลสันป่าตอง ” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน คือ ปัจจัยด้านเพศ (๐.๐๔๕) อาชีพ (๐.๐๒๙) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (๐.๐๐๐) การมีส่วนร่วมในภาพรวม (๐.๐๐๐) พฤติกรรมการใช้น้ำในภาพรวม (๐.๐๐๒) ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน คือ ปัจจัยด้านช่วงอายุ (๐.๐๔๕) ระดับการศึกษา (๐.๐๕๒) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (๐.๔๒๐) การเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารกิจการระบบประปาหมู่บ้าน (๐.๓๙๒) สมาชิกในครอบครัว (๐.๕๔๔) ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมการใช้น้ำในครอบครัว (๐.๓๐๖) ทัศนคติต่อการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน (๐.๘๘๑) ๒. การมีส่วนร่วมของชุมชนและพฤติกรรมการใช้น้ำประปาของประปาสันป่าตอง และประปาแม่จำโรง พบว่า ผู้ใช้น้ำประปา ประปาสันป่าตองมีส่วนร่วมในกิจการประปาหมู่บ้านแตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปาแม่จำโรง อย่างมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ (Sig =

	๐.๐๑๗) และผู้ใช้น้ำประปา ประปาสน้ำปาดองมีส่วนร่วมในการกิจการประปาหมู่บ้านมากกว่าผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง (ค่า Mean Rank ผู้ใช้น้ำประปาสน้ำปาดอง = ๑๓๓.๘๔ และกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง = ๑๑๒.๒๕)
--	--

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	พฤติกรรมการใช้ น้ำประปาในภาพรวม ผู้ใช้น้ำประปาของประปาสน้ำปาดอง มีพฤติกรรมการใช้ น้ำประปาหมู่บ้านที่แตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปามะจำโรงอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๐๕ (Sig = ๐.๐๐๑) และผู้ใช้น้ำประปาของประปาสน้ำปาดอง มีพฤติกรรม การใช้ น้ำประปาหมู่บ้านมากกว่าผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง (ค่า Mean Rank ผู้ใช้น้ำประปาสน้ำปาดอง = ๑๓๗.๑๔ และกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง = ๑๐๘.๙๘) ๑. ทักษะคิดต่อการดำเนินกิจการประปาหมู่บ้านของประปาสน้ำปาดองของประปาสน้ำปาดอง และประปามะจำโรง พบว่า ผู้ใช้น้ำประปาสน้ำปาดองมีทักษะคิดต่อการดำเนินกิจการประปาไม่แตกต่างกับผู้ใช้น้ำประปามะจำโรง อย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๐๕ (Sig = ๐.๒๔๔) ๒. วิธีการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำดิบ น้ำขาดแคลน พบว่า ควรขุดเจาะบ่อน้ำตื้นเพื่อเสริมแหล่งน้ำดิบจากบ่อบาดาล (ร้อยละ ๖๓.๓) รองลงมาเห็นว่าควรก่อสร้างถังเก็บน้ำใสให้มีจำนวนมากขึ้น (ร้อยละ ๕๗.๖) และเห็นว่าควรใช้น้ำประปาของส่วนภูมิภาค (ร้อยละ ๑๘.๘

๕.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับแผนพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดทำโครงการ กิจกรรม ตามช่วงเวลา สถานที่ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่บรรจุไว้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการสะท้อนถึงประสิทธิภาพการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับแผนพัฒนา ดังนี้

จำนงค์ กรินทร์ ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนคำ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแผนพัฒนาตำบลมาปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยสำคัญคือ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน ซึ่งจะทำให้กระบวนการจัดทำแผนไม่มีประสิทธิภาพหรือมีแผนแต่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ โครงการต่างๆก็จะไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่มีประสิทธิภาพตามลำดับ ดังนี้ ๑) ความรู้ความเข้าใจ ๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน ๓) งบประมาณด้านการดำเนินการ ๔) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา ๕) การพิจารณาการตัดสินใจ ๖) แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ๗) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดทำแผน^{๖๖}

จันทนา ทรัพย์พะนะ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พุทธศักราช ๒๕๕๒-๒๕๕๔) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในภาพรวมอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ซึ่งอยู่ในค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง ๙.๔๓ - ๔.๑๓ จำนวน ๒๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๔๕ สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ ถึงพุทธศักราช ๒๕๕๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ อยู่ในระดับเฉลี่ยคะแนนระหว่าง ๑.๐๕-๐.๐๐ จำนวน ๒๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๕ และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พบว่ามี

^{๖๖}จำนงค์ กรินทร์, “ประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลโนนคำ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($R = ๐.๕๕๖$)^{๖๗}

^{๖๗} จันทนา ทรัพย์พะนะ, “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พุทธศักราช ๒๕๕๒-๒๕๕๔)”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓).

ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (๓) การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา เขตการศึกษา ๗ ผลการศึกษาพบว่า มี ๗ องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อบ่งชี้ที่สำคัญในแต่ละองค์ประกอบ คือ ๑) การมีส่วนร่วมของการเมืองต่อการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้คือ การเร่งรัดสนับสนุนด้านโอกาสและความเสมอภาคการเข้ารับการศึกษาของประชาชน และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้าน ๒) การบริหารจัดการของโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและประชาชนเสมอ และการใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ๓) การมีส่วนร่วมของสื่อและเทคโนโลยีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จการมีส่วนร่วมทางการศึกษาแก่สาธารณชน และเป็นแหล่งการเรียนรู้ การเชื่อมโยงไปสู่แหล่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับสังคมโลก ๔) คุณลักษณะของชุมชนที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ตัวบ่งชี้คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยนักเรียนยากจนได้รับทุนจากสมาชิกชุมชนเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น และคนในชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนด้วยดีเสมอ ๕) การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน ตัวบ่งชี้คือ การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์วิทยบริการและศูนย์การพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการแสดงความคิดสร้างสรรค์การพัฒนาให้กับชุมชน ๖) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับโรงเรียน และการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางเป้าหมายของโรงเรียน และ ๗) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ตัวบ่งชี้คือ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอบรมบุคลิภาพที่ดีให้กับนักเรียน และการประเมินผลกิจกรรมตามโครงการการพัฒนาของชุมชน และจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ ๑ และ ที่ ๒ ผสมกับผลการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษา คือ กลยุทธ์ที่ ๑ การบริหารการจัดการทรัพยากรที่ดี กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และกลยุทธ์ที่ ๔ ใช้สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม^{๒๘}

ธัญญาพร พุทธวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ บทบาทของภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง ” ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้ ๑) ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง ประจำปี ๒๕๕๓-๒๕๕๖ พบว่าจังหวัดลำปางได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยพบว่าภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือบทบาทในทุกขั้นตอน แม้ว่าการเข้าไปมีบทบาท

^{๒๘}ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ, “การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” , ปริญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๕).

ดังกล่าวจะเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมตามที่ภาครัฐชั้นนำ แต่ก็ถือว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในระยะยาวและขั้นต่อไป ๒) การศึกษาในประเด็นของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเมื่อมีการนำมาปฏิบัติพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกระจายอำนาจในการตั้งงบประมาณจากหน่วยงานระดับกรมกระจายไปสู่จังหวัด ถือได้ว่าเป็นก้าวแรกที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งจังหวัดลำปางได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แต่เมื่อพิจารณาจากแนวคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นไปโดยการชักนำจากภาครัฐ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้การสรรหาผู้แทนจากภาคประชาชนเป็นไปในลักษณะที่ภาครัฐชั้นนำ ในบางครั้งจึงไม่อาจตอบสนองความต้องการที่มาจากระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมถึงการที่ระบบราชการบริหารส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่ขาดความสอดคล้องกันส่งผลถึงการเข้ามามีบทบาทที่น้อยของภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นภาครัฐควรมีการทบทวนกฎหมาย/ระเบียบที่สามารถเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มากยิ่งขึ้น และสามารถสร้างการบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกับแผนของชุมชน ตำบล อำเภอ อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกัน ๓) ผลสะท้อนของความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือ การที่ภาครัฐจะต้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนมีความเข้าใจในบทบาทและสิทธิของพลเมืองที่ตนพึงจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดและเมื่อภาคประชาชนมีความเข้มแข็งจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีบทบาทให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ๔) ปัญหา อุปสรรค ที่พบ คือ ภาคประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตน และไม่ค่อยที่จะให้ความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วม ระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดความสอดคล้องกัน การขาดการบูรณาการร่วมกันของแผนพัฒนาชุมชน ตำบล อำเภอ กับแผนพัฒนาจังหวัด และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นไปในลักษณะภาพกว้างเกินไปทำให้ภาคประชาชนในระดับล่างไม่ได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะที่พบจากการศึกษา คือ ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทและสะท้อนปัญหาและความต้องการของพื้นที่ให้มากกว่าที่เป็นอยู่โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ภาคประชาชนเป็นอันดับแรก และสร้างกลไกที่สนับสนุนต่อการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนในพื้นที่ระดับล่างได้เข้ามามีส่วนร่วมผ่านกระบวนการจัดทำแผน ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงและแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับพื้นที่ต่อไป^{๒๙}

รัชชัย พรหมดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้

^{๒๙} ธีรยาพร พุทธวงศ์, “บทบาทของภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการศึกษา พบว่า ๑.) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน ๒.) ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร หลังการพัฒนาสูงกว่าความรู้ก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑^{๗๐}

ปิยะดา ลาภเกิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมา ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

๒. ปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้านเรียงตามลำดับ คือ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า และด้านความรับผิดชอบ

๓. แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลใช้วิธีการวางแผนกลยุทธ์ โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ซึ่งมี ๔ กลยุทธ์ คือ ๑) พัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ๒) พัฒนาการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ๓) กำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลตามหลักธรรมาภิบาล และ ๔) การติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน^{๗๑}

พวงทอง โยธาใหญ่ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๑ แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบถ้วนกระบวนการตามระเบียบที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อ

^{๗๐} ธีรชัย พรหมดี, “การพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๐).

^{๗๑} ปิยะดา ลาภเกิน, “แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๕).

คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชากรในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเห็นว่า ประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมการตรวจสอบความโปร่งใสการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นหน่วยงานที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๗๒}

ภาวนียา ไชยคำ ได้ศึกษาเรื่อง “ความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑. ประชาคมหมู่บ้านมีความพร้อมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในระดับปานกลางโดยพิจารณาจากองค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้านและความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๒. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษาอาชีพและประสบการณ์ทางการเมืองท้องถิ่น ไม่มีผลต่อระดับความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓. ปัญหาอุปสรรค ในระดับปานกลาง ได้แก่ ประชาคมหมู่บ้านขาดความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ส่วนปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้ใหญ่บ้าน

๔. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาความพร้อมให้กับประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาคมหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและมีจิตสำนึกในการรักถิ่นเกิด การให้ความรู้แก่ประชาคมหมู่บ้านในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่องและการศึกษาความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในระดับประเทศเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้าน การกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหของประชาคมหมู่บ้านต่อไป^{๗๓}

ยุทธนา แดงนัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม และระยะเวลาที่พักอาศัย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนตัวแปรความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนามีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา อยู่ในระดับสูง มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพงมากที่สุด รองลงมาคือ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจใน

^{๗๒} พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

^{๗๓} ภาวนียา ไชยคำ, “ความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙).

แผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด^{๗๔}

ยอดชาย ผ้าเจริญ ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ของวิทยาการกระบวนการเพื่อการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าการพัฒนากลยุทธ์ของวิทยาการกระบวนการอำเภอขึ้นเตรียมการได้แก่ ๑) การสร้างทีมงานหลักและทีมงานสนับสนุน ๒) การจัดทำจุดตัวอย่าง และจุดนำร่อง ๓) การประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจระดับอำเภอ ๔) การเตรียมประเด็นในการชี้แจง โดยใช้ประเด็นที่เกิดขึ้นจริง ๕) การเตรียมระบบข้อมูลชุมชนและครอบครัว ๖) การจัดเตรียมกรณีศึกษาเพื่อใช้ประกอบเทคนิคการยกตัวอย่าง ๗) การจัดทำคู่มือวิทยาการ กระบวนการอำเภอ ๘) การมอบหมายภารกิจหน้าที่แก่วิทยาการกระบวนการอำเภอ ๙) การจัดเตรียมสถานที่ เน้นการใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับกลยุทธ์วิทยาการกระบวนการอำเภอขึ้นดำเนินการ ได้แก่ ๑) การใช้อาคารในชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเวทีการจัดทำแผนชุมชน ๒) การกระตุ้นปรับเปลี่ยน ทักษะคิดและสร้างจิตสำนึกของชุมชน ๓) การนำแกนนำชุมชนคนในชุมชนไปทัศนศึกษาดูงาน ๔) การแบ่งหน้าที่ของผู้นำตามความถนัด ๕) การกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของวิทยาการกระบวนการอำเภอ ๖) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลหลักและตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการจัดเวที ๗) ใช้เทคนิคการยกตัวอย่างและการตั้งคำถาม ๘) การจัดเวทีประชาพิจารณ์แผนชุมชน ๙) การจัดทำระบบการติดตามและประเมินผล ๑๐) การสร้างพันธสัญญาและการจัดทำบันทึกลงนามความร่วมมือ ๑๑) การสร้างความภาคภูมิใจ การให้รางวัลการยกย่องและชมเชย^{๗๕}

รุ่งทิพย์ เหล็กดี ทำการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและงบประมาณของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดฯ ของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่มาก คือ ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย ทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมายและรายละเอียดที่ชัดเจน สมเหตุสมผลและสามารถนำไปปฏิบัติตามภารกิจได้อย่างชัดเจน โดยปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดพบว่าระยะเวลาในการจัดทำแผนมีความเร่งด่วนและจำกัดทำให้การจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณไม่สมบูรณ์และไม่ครอบคลุม^{๗๖}

รมณ มโนรส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษาแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ” ผลการศึกษาพบว่า

^{๗๔} ยุทธนา แดงน้อย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล”, *ภาคนิพนธ์ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม: มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑).

^{๗๕} ยอดชาย ผ้าเจริญ, “การพัฒนากลยุทธ์ของวิทยาการกระบวนการอำเภอเพื่อการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๗).

^{๗๖} รุ่งทิพย์ เหล็กดี, “การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและงบประมาณของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

๑) การมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งมีสองลักษณะคือ การเข้าร่วมการประชุมและการส่งผ่าน ปัญหาผ่านบุคคล

๒) ระดับการมีส่วนร่วม มีลักษณะดังนี้

๒.๑ การค้นหา พิจารณาสาเหตุ จัดลำดับความสำคัญ และหาแนวทางแก้ปัญหา

๒.๒ การดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหา และ

๒.๓ การประเมินผลกิจกรรม

๓) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชนในการจัดทำแผน มีลักษณะที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเพียงผู้น้อยต้องยอมรับการชี้แนะของผู้นำ ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐาน^{๗๗}

รวิพันธ์ ปาปาสัก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน

๒. เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน กับสภาพปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๓. เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน และในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑. การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน บรรลุผลตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือนแผนพัฒนาสามปีในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ โดยพบว่าการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพัฒนาเศรษฐกิจบรรลุผลในระดับปานกลาง และการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต และด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบรรลุผลในระดับน้อย

๒. ความสอดคล้องระหว่างผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน กับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พบว่าแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้น้อย

๓. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะตามแผนพัฒนา ๓ ปี ๒๕๕๓-

^{๗๗} รมณ มโนรส, “บทบาทของผู้นำต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๙).

๒๕๕๕ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน โดยเรียงตามความรุนแรงของสภาพปัญหา ๓ อันดับแรกได้แก่ ปัญหาการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำโครงการแต่ละอย่าง ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่พร้อมจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อให้สามารถแก้ไข ปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. ข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารงานโดยมุ่งเน้นที่หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนการให้ข่าวสารข้อมูล^{๗๘}

เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ชีตความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และอยู่ห่างไกลศูนย์กลางความเจริญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ ความสามารถของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล ในเรื่องการวางแผนพัฒนาตำบลว่ามีมากน้อยเพียงใดและในลักษณะใด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการสภาตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒๗๘ คน ผลการวิจัยพบว่า ๑) คณะกรรมการสภาตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องชีตความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบล ๒) ในการวางแผนและตัดสินใจนั้นไม่ค่อยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ๓) คณะกรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลของตน ๔) ผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญว่าการวางแผนจะทำให้สิ่งที่ตนเองคาดหวังประสบผลสำเร็จ และ ๕) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการวางแผนนั้น คือ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนสม่ำเสมอ^{๗๙}

ศดาญ ธีญน้อม ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ตะเคียนปม อำเภอร่องบัวขาว จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐยังคงมีบทบาทครอบงำการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. โดยมีปัจจัยที่สำคัญคือ การมีโครงการทางการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจ การแปลงแนวคิดไปสู่การปฏิบัติและการบริหารการพัฒนา ยังคงเป็นไปในลักษณะบนลงล่างหรือแบบชักใย ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับ อบต.และประชาชนในการพัฒนา จึงเป็นไปในลักษณะสั่งการจากภาครัฐที่อยู่นอกชุมชน บทบาทของ อบต. ถูกถ่ายทอดโดยภาครัฐ ในแง่ของการพยายามสร้างสถาบันและเน้นการสั่งการบังคับบัญชาโดยมีระบบราชการอยู่เบื้องหลัง การพัฒนาจะมุ่งเน้นภารกิจตามบทบาทหน้าที่มากกว่าจะเอาตัวปัญหาเป็นตัวกำหนดการระดมทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ

^{๗๘} รวีรัตน์ ปาปาสัก, “ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

^{๗๙} เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคณะ, “ชีตความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และห่างไกลศูนย์กลางความเจริญ”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

บทบาทของประชาชนยังคงถูกครอบงำโดยภาครัฐ แม้จะมีความพยายามจัดตั้งองค์กรชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้นและปรับระบบการบริหารการพัฒนา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนมากขึ้น แต่ก็ยังคงเป็นเรื่องของข้าราชการและผู้นำชุมชนที่ภาครัฐเข้าไปจัดตั้งมากกว่า จะเป็นเรื่องของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน^{๘๐}

อุดมศักดิ์ เรืองรอง ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน” ผลการศึกษาพบว่า จุดเด่นของการประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านคือ กรอบแนวทางการประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลดีต่อกระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ และตัวแทนหน่วยงานราชการในจังหวัดน่าน ที่ร่วมรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การจัดทำแผนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการคือ (๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านมาร่วมประชุมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน (๒) คณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัดน่าน จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดน่านและจัดส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (๓) คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัดน่านดำเนินการกำหนดปฏิทินการดำเนินการจัดทำประชาคมในระดับอำเภอ (๔) เมื่อคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดได้รับบัญชีโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอจึงมีการพิจารณาให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไปพิจารณาบรรจุไว้ในร่างแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (๕) คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด แจ้งผลการพิจารณาให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งทราบ และเสนอร่างแผนพัฒนาที่ได้รับจากการจัดทำประชาคมในระดับอำเภอและในระดับจังหวัด เพื่อให้คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ประกาศเป็นแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านต่อไป

หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย (๑) กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) จังหวัดน่านโดยผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน (๓) หน่วยงานราชการต่างๆภายในจังหวัดน่าน (๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในเขตจังหวัดน่าน (๕) ภาคประชาชน

ความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นความสัมพันธ์แบบชั่วคราวเฉพาะเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

^{๘๐} ศดาญ ธิญน้อม, “กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนบม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

ปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (๑) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีจำนวนมาก (๒) ปัญหากรอบแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านในการคัดเลือกโครงการที่เป็นผลกระทบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางพื้นที่ (๓) ปัญหากระบวนการประชาคมอำเภอเพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ระดับจังหวัด (๔) ปัญหางบประมาณในการดำเนินการประชุมคณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ คณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัด (๕) ปัญหาการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติที่เข้ามาแทรกแซงการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน^{๘๑}

อุทิศ จันทรธีราช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์” ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนพัฒนาฯ ขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดทำแผน ขั้นตอนการคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนา ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาตำบล ในการจัดทำร่างแผนพัฒนาตำบลองค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุมได้ร่วมกับประชาคมหมู่บ้าน ตำบล รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการกำหนดปัญหาและแนวทางการพัฒนาของหมู่บ้าน/ตำบล ก่อนประกอบร่างแผนพัฒนาโดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผน จากการศึกษาเอกสารการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม และสัมภาษณ์คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม พบว่า ปัญหาขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุมที่เกี่ยวกับการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม สรุปได้ ๔ ประเด็น คือ ปัญหาความไม่สอดคล้องของแผนพัฒนากับสภาพปัญหาพื้นที่ตามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ปี ๒๕๔๘ ปัญหาการไม่ให้ความสำคัญกับประเภทของโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล ปี ๒๕๔๙ โดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานสูงสุดปัญหาการขาดความสอดคล้องเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการประจำปี กับแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑) โดยเฉพาะแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นแผนงาน/โครงการที่ไม่อยู่ในแผนพัฒนาสามปี ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และให้ความสำคัญในกระบวนการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบลของผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม^{๘๒}

^{๘๑} อุดมศักดิ์ เรืองรอง, “กระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

^{๘๒} อุทิศ จันทรธีราช, “กระบวนการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๑).

อำพร เชาร์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ แผนงานพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน แผนงานพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร แผนงานพัฒนาด้านแหล่งน้ำ แผนงานพัฒนาด้านสังคม แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนงานพัฒนาด้านสาธารณสุข แผนงานพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และแผนงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษา และอายุ แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ แผนงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ควรมีการส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มอาชีพอย่างเหมาะสม แผนงานด้านพัฒนาสังคมความเพิ่มการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในด้านอื่นๆ ควรส่งเสริมอาชีพให้ผู้พิการอย่างเหมาะสม แผนงานพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการสร้างถนนให้เป็นถนนคอนกรีตทุกสาย ควรสร้างทางระบายน้ำตามถนนภายในหมู่บ้าน แผนงานพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ควรมีการดูแลไม่ให้น้ำขาดแคลนในฤดูแล้ง แผนงานพัฒนาด้านสาธารณสุข ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงมิให้เกิดโรคติดต่อ แผนงานพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง การจัดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ อบต. แผนงานพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่ควรมีการประกวดกิจกรรมเพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้ง ควรส่งเสริมการงดดื่มสุราในวันสำคัญทางศาสนา และแผนงานพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการอบรมเยาวชนให้เป็นแกนนำในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการรณรงค์และมีการปลูกป่าทดแทนอย่างต่อเนื่อง^{๘๓}

อุไรวรรณ คนใจบุญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

๑. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่ง ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาโดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ระดับน้อย

^{๘๓}อำพร เชาร์จันทร์, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๓).

๒. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

๓. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๘๔}

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับแผนพัฒนาสรุปได้ว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงมีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กระบวนการการจัดทำแผนประสบปัญหาทางด้านต่างๆ เช่น วิสัยทัศน์การวางแผนของผู้บริหาร ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ประชาชนยังคงถูกครอบงำโดยภาครัฐ ขาดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดี ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน ขาดการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนและภาคผู้นำชุมชน ขาดงบประมาณดำเนินการ ส่งผลให้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังมีจุดอ่อน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนั่นเอง

^{๘๔}อุไรวรรณ คนใจบุญ, “ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๑๔ งานวิจัยเกี่ยวกับแผน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
จำนงค์ กรินทร์, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐)	ประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนคำ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแผนพัฒนาตำบลมาปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยสำคัญคือ ๑. ความรู้ความเข้าใจ ๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน ๓. งบประมาณด้านการดำเนินการ ๔. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา ๕. การพิจารณาการตัดสินใจ ๖. แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ๗. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดทำแผน
จินตนา ทรัพย์พะนะ, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓)	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พุทธศักราช ๒๕๕๒-๒๕๕๔) ๑. ระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในภาพรวมอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ๒. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ ถึง พุทธศักราช ๒๕๕๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ, ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๕)	การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การจัดการศึกษา คือ กลยุทธ์ที่๑ การบริหารการจัดการทรัพยากรที่ดี กลยุทธ์ที่๒ การพัฒนาด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่๓ การพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลยุทธ์ที่๔ ใช้สื่อและเทคโนโลยี สนับสนุนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม
ธัญยาพร พุทธวงศ์, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓)	บทบาทของภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง พบว่า ๑. ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือบทบาทในทุกขั้นตอน ๒. เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ๓. ภาครัฐจะต้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ ๔. ภาคประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตน ๕. ระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดความสอดคล้องกัน ๖. ขาดการบูรณาการร่วมกันของแผนพัฒนาชุมชน ตำบล อำเภอ กับแผนพัฒนาจังหวัด และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ธวัชชัย พรหมดี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๐)	การพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๑. การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน ๒. ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร หลังการพัฒนาสูงกว่าความรู้ก่อนการพัฒนา
ปิยะดา ลาภเกิน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๕)	แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ๒. ปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า และด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	๓. แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลใช้วิธีการวางแผนกลยุทธ์ มี ๔ กลยุทธ์ คือ ๑) พัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ๒) พัฒนาการบริหารจัดการด้านคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล ๓) กำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลตามหลักธรรมาภิบาล และ ๔) การติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน
พวงทอง โยธาใหญ่, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕)	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ๑. เมืองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบถ้วนกระบวนการตามระเบียบที่กำหนดไว้ ๒. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร ๓. ประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจ ในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร ๔. หน่วยงานที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ภาวนียา ไชยคำ, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙).	ความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ๑. ประชาคมหมู่บ้านมีความพร้อมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในระดับปานกลาง ๒. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาคมหมู่บ้าน ไม่มีผลต่อระดับความพร้อมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๓. ปัญหาอุปสรรคในระดับปานกลาง ๔. ส่งเสริมให้ประชาคมหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและมีจิตสำนึกในการรักถิ่นเกิด การให้ความรู้แก่ประชาคมหมู่บ้านในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่อง
ยุทธนา แดงน้อย, ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, (มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑)	การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ๑. ระยะเวลาที่พักอาศัย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนตัวแปรความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนามีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ๒. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับสูง ๓. ต้องให้ความสนใจการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนา

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ยอดชาย ผ้าเจริญ , วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร , ๒๕๔๗)	การพัฒนากลยุทธ์ของวิทยาการกระบวนการเพื่อการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในจังหวัดกำแพงเพชร มีกระบวนการขั้นเตรียมการดังนี้ ๑. สร้างทีมงานหลักและทีมงานสนับสนุน ๒. จัดทำจุดตัวอย่าง และจุดนำร่อง ๓. ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจระดับอำเภอ ๔. เตรียมประเด็นในการชี้แจง โดยใช้ประเด็นที่เกิดขึ้นจริง ๕. เตรียมระบบข้อมูลชุมชนและครอบครัว ๖. จัดเตรียมกรณีศึกษาเพื่อใช้ประกอบเทคนิคการยกตัวอย่าง ๗. การจัดทำคู่มือวิทยาการ กระบวนการอำเภอ ๘. มอบหมายภารกิจหน้าที่แก่วิทยาการ กระบวนการอำเภอ ๙. จัดเตรียมสถานที่ เน้นการใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล <u>สำหรับกลยุทธ์วิทยาการกระบวนการอำเภอ</u> <u>ขั้นตอนการ</u> ๑. ใช้องค์กรในชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเวทีการจัดทำแผนชุมชน ๒. กระตุ้นปรับเปลี่ยน ทักษะคติและสร้างจิตสำนึกของชุมชน ๓. นำแกนนำชุมชน คนในชุมชนไปทัศนศึกษาดูงาน ๔. แบ่งหน้าที่ของผู้เฝ้าตามความถนัด

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	๕. กำหนดบทบาทที่ชัดเจนของวิทยาการ กระบวนการอำเภอ ๖. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลหลักและ ๗. ตรวจสอบกับข้อมูลจากการจัดเวที ๘. ใช้เทคนิคการยกตัวอย่างและการตั้งคำถาม ๙. จัดเวทีประชาพิจารณ์แผนชุมชน ๑๐. จัดทำระบบการติดตามและประเมินผล ๑๑. การสร้างพันธะสัญญาและการจัดทำบันทึกลงนามความร่วมมือ ๑๒. สร้างความภาคภูมิใจ การให้รางวัล การยกย่องและชมเชย
รุ่งทิพย์ เหล็กดี , วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑)	การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและงบประมาณของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดฯ ของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่มาก คือ ๑. ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ความสมเหตุสมผล และสามารถนำไปปฏิบัติตามภารกิจได้อย่างชัดเจน ๒. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดคือ ความเร่งด่วนเวลาจำกัด
รณณ มโนรส, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙)	บทบาทของผู้นำต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษาแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่จำต้องทำคือ ๑. การเข้าร่วมการประชาคม และการส่งผ่านปัญหาผ่านบุคคล

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	๒. ระดับการมีส่วนร่วม มีลักษณะดังนี้ - การค้นหา พิจารณาสาเหตุ จัดลำดับความสำคัญ และ หาแนวทางแก้ปัญหา - การดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหา และการประเมินผลกิจกรรม ๓. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชนในการจัดทำแผน มีลักษณะที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเพียงผู้น้อยต้องยอมรับการชี้แนะของผู้นำ ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐาน
รวินันท์ ป่าป่าสัก, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕)	ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จะต้อง ๑. จัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน บรรลุผลตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๒. สร้างความสอดคล้องระหว่างผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน กับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ๓. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะ อันดับแรกได้แก่ ปัญหาการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคณะ, รายงานการวิจัย การศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).	ขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และอยู่ห่างไกลศูนย์กลางความเจริญ ต้องมี ๑. คณะกรรมการสภาตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบล ๒. การวางแผนและตัดสินใจนั้นไม่ค่อยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ๓. คณะกรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลของตน ๔. ผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญกว่าการวางแผนจะทำให้สิ่งที่ตนเองคาดหวังประสบผลสำเร็จ ๕. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนสม่ำเสมอ
ศดาญ์ ธีญ่น้อม, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕)	กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนปม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลำพูน มีสิ่งที่สำคัญ คือ ๑. ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับอบต.และประชาชนในการพัฒนา เป็นแบบสั่งการแบบบนลงล่างหรือแบบชักใย ๒. การพัฒนาจะมุ่งเน้นภารกิจตามบทบาทหน้าที่มากกว่าจะเอาตัวปัญหาเป็นตัวกำหนดการ ๓. ปรับระบบการบริหารการพัฒนา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนมากขึ้น

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
อุดมศักดิ์ เรืองรอง, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒)	กระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ต้องมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ ๑. ประชุมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือราชการ ๒. จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ๓. คณะอนุกรรมการต้องดำเนินการกำหนดปฏิทินการดำเนินการจัดทำประชาคมในระดับอำเภอ ๔. โครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไปพิจารณาบรรจุไว้ในร่างแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ๕. ประกาศใช้แผนพัฒนา
อุทิศ จันทร์อิราช, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๑)	กระบวนการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ ต้องมี ๑. ขั้นเตรียมการจัดทำแผน ๒. ขั้นการคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ๓. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ๔. ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา ๕. ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา ๖. ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนา ๗. ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	<u>ปัญหาการจัดทำแผน</u> ๑. ปัญหาความไม่สอดคล้องของแผนพัฒนากับสภาพปัญหาพื้นที่ตามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ๒. ปัญหาการไม่ให้ความสำคัญกับประเภทของโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล โดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานสูงสุด ๓. ปัญหาการขาดความสอดคล้องเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการประจำปี กับแผนพัฒนาสาม ๔. ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจความตระหนัก และให้ความสำคัญในกระบวนการวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตำบลของผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม
อำพร เชาว์จันทร์ , วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,(มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๓)	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้ ๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระดับการศึกษา และอายุแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
อุไรวรรณ คนใจบุญ, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๔)	ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม คือ ๑. ปัญหาบุคลากรโดยรวม และรายขั้นตอนทุกขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ระดับน้อย ๒. บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และงานวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและงานวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ” เพื่อสะท้อนสภาพหรือลักษณะปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อปท. พบว่า สภาพหรือลักษณะปัญหาการทุจริตที่เกิดจากการทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชีการจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลัง ส่วนใหญ่ พบว่า กระบวนการทุจริตใน อปท. เกี่ยวกับด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลัง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ อปท. ละเลยไม่ปฏิบัติหรือไม่ทำตามระเบียบฯ และอ้างว่าไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการให้จัดทำและไม่จัดทำ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนเรื่องที่กลุ่มอปท. ไม่จัดทำ อันเป็นผลก่อให้เกิดการทุจริตใน อปท. ดังตัวอย่างเช่น

- ๑) มี อปท. ไม่ทำทะเบียนยืมเงิน ร้อยละ ๑๔
- ๒) มี อปท. ไม่ทำบัญชีคุมรายรับรายจ่ายพัสดุให้เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๑๒
- ๓) มี อปท. ไม่มีการทำหลักฐานในการเบิกจ่ายพัสดุ ร้อยละ ๑๓
- ๔) มี อปท. ไม่มีการทำการลงบัญชีรายรับรายจ่าย ร้อยละ ๑๑
- ๕) มี อปท. ไม่มีการทำรายงานแสดงรายรับรายจ่ายและงบทดลองเป็นรายเดือน

ร้อยละ ๑๕

๖) มี อปท. ไม่มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจรับพัสดุ ตรวจสอบพัสดุ และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพัสดุประจำปี ร้อยละ ๑๒

- ๗) มี อปท. ไม่จัดให้มีการแต่งตั้งผู้แทนชุมชนหรือผู้แทนประชาคมเข้าร่วมเป็น

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือจัดให้มีก็เป็นการแต่งตั้งคนหน้าเดิมๆ ในการตรวจรับงานจ้าง ร้อยละ ๖

๘) มี อปท. ที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีญาติมารับเหมาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างใน อปท. ร้อยละ ๑๑.๕

๙) มี อปท. ได้แต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจรับงานจ้าง บางส่วน ร้อยละ ๓๔.๗ ยังไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนและทุกฝ่าย

นอกจากนั้น สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมีอิทธิพล ใน อปท. บางแห่ง ยังมีอิทธิพลหรืออำนาจที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตได้ โดยเฉพาะอิทธิพลและอำนาจ ของฝ่ายการเมืองที่ครอบงำหรือสามารถให้คุณให้โทษต่อเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการท้องถิ่น ตลอดจน การใช้อิทธิพลข่มขู่หรือกีดกันผู้เสนอราคารายอื่นๆ การบีบบังคับให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจรับงาน โครงการต่างๆ ตลอดจนบางครั้งประชาชนในท้องถิ่นไม่กล้าที่จะให้การเป็นพยานเพื่อเอาผิดกับผู้ ทุจริต และส่วนหนึ่งวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกจิตใจคนในสังคมไทยมานาน เช่น ความเกรงกลัวอิทธิพล การนับถือผู้มีบารมี การสำนึกบุญคุณของผู้มีพระคุณ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นใช้อำนาจหน้าที่ การงานในการแสวงหาผลประโยชน์^{๘๕}

จำริญ แก้วมะไฟ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและด้านการแสดงความคิดเห็นการกำหนดปัญหา การกำหนด แนวทางการแก้ไขปัญหา การดำเนินการ การได้รับผลประโยชน์และด้านติดตามประเมินผล อยู่ใน ระดับมาก และปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบาละ พบว่าประชาชนไม่เข้าใจว่าทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไม รองลงมาคือ นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผน สถานที่ประชุมไม่เหมาะสมและผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสบการณ์ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำ แผนให้เหมาะสมทำการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลบาละ พบว่าประชาชนไม่เข้าใจว่าทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไม รองลงมาคือ นายก และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผน สถานที่ ประชุมไม่เหมาะสมและผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสบการณ์ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำ แผนให้เหมาะสมทำการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกองค์การ

^{๘๕} โกวิท พวงงาม, “แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, ทุนสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น: กระทรวงมหาดไทย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙).

บริหารส่วนตำบลบะละให้มีความเข้าใจให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดอนาคตของชุมชน^{๘๖}

ปิยมาศ จันทรมณี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรกคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อันดับสองคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับสามคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๘๗}

ประเสริฐ พรหมณี ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในกระบวนการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล สันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย ๔๒.๘๐ ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว เกินกว่าครึ่งสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. มีอาชีพเกษตรกรรมหนึ่งในสามมีรายได้ ๖,๐๐๑ - ๑๒,๐๐๐ บาท ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเฉลี่ย ๔๒.๘๐ ปี เกินกว่าครึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการอบรมไม่ต่ำกว่า ๓ ครั้ง และได้รับข่าวสารการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่ ๕ แหล่งขึ้นไป แหล่งที่ได้รับข่าวสารการพัฒนาชุมชนที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ การประชุมของหมู่บ้านและเสียงตามสาย กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในด้านกระบวนการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนของผู้นำชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในรายได้นั้น พบว่า ด้านการศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การจัดลำดับปัญหาและการต้องการของชุมชน การวางแผนและโครงการพัฒนาชุมชน การดำเนินงานพัฒนาชุมชน การประเมินผลงาน และการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนได้แก่ ตำแหน่งของผู้นำชุมชน^{๘๘}

^{๘๖} จำเริญ แก้วมะไฟ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบะละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

^{๘๗} ปิยมาศ จันทรมณี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).

^{๘๘} ประเสริฐ พรหมณี, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในกระบวนการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล สันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘).

ภาณุพล ภูเขา ได้ศึกษาเรื่อง ทศพิธราชธรรมกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียงอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านการเปรียบเทียบทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียงอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุอาชีพต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา ที่ต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาเกี่ยวกับทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียงอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การให้มีการช่วยเหลือไม่ทั่วถึง ไม่เทียมกัน คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลส่งเสริมด้านการศึกษายังไม่เพียงพอ เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านไม่มีอุปกรณ์กีฬา ขาดการสนับสนุนสตรี และเด็กในหมู่บ้าน การบริการไม่รวดเร็ว เพราะผู้ไปติดต่อไม่รู้วิธีดำเนินการ ไม่สนใจชาวบ้านขาดคนที่จะมาทำงานเพื่อชาวบ้าน และหมู่บ้านจริง ๆ เข้าไม่ถึงปัญหา ใช้งบประมาณไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดการสานต่อ ลำช้า ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ควรที่จะช่วยให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันส่งเสริมด้านการศึกษาให้เพียงพอและทั่วถึง สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาประจำหมู่บ้านเพื่อเด็กๆจะได้ใช้ออกกำลังกาย หากิจกรรมให้เด็กๆ ทำเพื่อให้ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ห่างไกลจากยาเสพติด รวมถึงสนับสนุนให้สตรีและเด็กมีงานทำหรืออาชีพเสริม ควรจัดระเบียบการดำเนินการให้เป็นระเบียบและให้คำแนะนำแก่ประชาชนในตำบลให้มากขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ทุกฝ่าย อยากให้คลุกคลีกับชาวบ้านควรเลือกคนที่ทำงานเพื่อชาวบ้านและหมู่บ้านจริงๆ ควรเข้าไปรับรู้ปัญหาจริงๆ จากชาวบ้านเสียก่อนแล้วค่อยใช้งบประมาณนั้นให้ตรงตามความเป็นจริง คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติต่อบุคคลทุก ๆ คนอย่างเท่าเทียมกัน ทำงานให้ต่อเนื่อง และควรสานต่องานเพื่อให้เสร็จสิ้นลุล่วงได้อย่างรวดเร็วไม่คั่งค้าง และเลือกคนที่ไม่เห็นแก่พวงพ้อง เห็นแก่ญาติมิตรไม่เห็นแก่หน้าใคร เข้ามาทำงาน^{๘๘}

^{๘๘} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ยงยุทธ โคคม ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาปรากฏว่า

๑. จากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝกที่เข้าไปมีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลที่ผ่านมา ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝกได้เข้าไปมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเข้าไปริเริ่มหรือจัดตั้งประชาคมตำบลขึ้นมา การจัดรูปแบบการบริหารจัดการและโครงสร้างองค์กรให้กับประชาคมหรือการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานแก่ประชาคมตำบลในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ซึ่งบทบาทต่างๆ เหล่านี้ นับว่ามีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหรือรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้น และจากบทบาทของ อบต. ที่ผ่านมามีส่วนช่วยให้ทั้ง อบต. และประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบการทำงานแบบประชาคมได้ดีขึ้น ถึงแม้บางครั้งจะประสบกับปัญหาในการทำงานระหว่างกันบ้าง แต่ก็เป็นการส่งเสริมให้พวกเขาได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบในการทำงานร่วมกันและประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วยต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้เข้าไปมีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหนองแฝกที่ผ่านมา

๒. จากลักษณะประชาคมตำบลหนองแฝกที่เกิดขึ้น ความเป็นประชาคมของตำบลหนองแฝกก็คือ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ที่ซึ่งรัฐได้เข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชน(หรือถึงประชาชน กลุ่มและองค์กรที่มีอยู่แล้วภายในตำบล)ให้เข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบกับตำบลของตนเอง โดยรัฐ(อบต.) เป็นตัวแสดงที่สำคัญในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ไม่จำกัดว่าต้องเป็นกิจกรรมที่มาจากความต้องการของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ รัฐ(อบต.) ในฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่นควรเข้ามาเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลให้เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตน โดยส่งเสริมและผลักดันกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อที่จะกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองอย่างแท้จริง^{๙๐}

สารอง บำเพ็ญ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า

๑. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุไม่เกิน ๔๐ ปี สมรสแล้ว การศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท เคยผ่านการอบรมดำรงตำแหน่งสมาชิก อบต. ไม่เกิน ๑ ปี ดำรงตำแหน่ง สมาชิกทั่วไป เป็นกรรมการ โรงเรียน

๒. กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

^{๙๐} ยงยุทธ โคคม, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล: กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

๓. กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านเสนอความคิดเห็น รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ด้านการตัดสินใจ และน้อยที่สุดคือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

๔. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๕. ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ประสมการณ์การฝึกอบรมการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรทางสังคม^{๔๑}

เสาวนีย์ อินทวัน ได้ศึกษาพบว่า เรื่อง “การตัดสินใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ๕ กรณีศึกษาในเขตภาคเหนือ” ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายโครงสร้างพื้นฐานนั้น ส่วนใหญ่ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าราชการประจำ นักการเมืองระดับประเทศและนักธุรกิจ เนื่องจากพวกเขาต้องการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งจึงต้องลงทุนด้วยการซื้อคะแนนเสียง จากนั้นจึงหาทางถอนทุนคืนในรูปแบบของการคอร์รัปชัน เอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องของตนเอง

การคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลดังกล่าว เกิดจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทุน ทั้งความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำ ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อมีการตรวจสอบการทำงานของหน่วยราชการต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีการเล่นพรรค เล่นพวก ยอมรับระบบอุปถัมภ์ หวังพึ่งพาคนรวยกว่า มีค่านิยมในการยกย่องคนมีเงิน ซึ่งมีอำนาจมากกว่า ให้มาช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่อยๆ ได้ ที่สำคัญสังคมไทยยังมีระบบอุปถัมภ์ที่ยกย่องคนมีเงินมีอำนาจ ชื่อเสียง และตำแหน่ง ฯลฯ พฤติกรรมที่กล่าวข้างต้นและค่านิยมเหล่านี้ได้ส่งผลให้การทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นในเวลาต่อมา ผลการศึกษา พบว่า ในการเสนอโครงการส่วนใหญ่ของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาศัยงบประมาณจากภายนอก ผู้บริหารต้องเอาโครงการเหล่านั้นผ่านนักการเมืองระดับประเทศเพื่อช่วยผลักดันในการของบประมาณมาให้ ส่วนมากที่พบมักจะเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

นักการเมืองระดับประเทศมักสนใจงบประมาณจะเน้นเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องของตนเอง เพื่อที่จะได้รับค่าตอบแทนจากผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับราคาของงานและประเภทของงานเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากโครงการที่เสนอขอไปไม่อาจรับการสนับสนุนได้ง่ายเนื่องจากแข่งขันสูงมากจากการเสนอขอจากแทบทุกแข่งขัน จึงต้องมีเงินทอนขึ้นไปหานักการเมืองระดับประเทศก่อน แล้วนักการเมืองระดับประเทศจะเอาโครงการไปเสนอเพื่อให้ผ่านงบประมาณ แต่

^{๔๑} สํารอง บำเพ็ญ, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘).

หากเป็นงบประมาณภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ไม่จำเป็นต้องมีเงินทอนให้กับนักการเมืองระดับประเทศ ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้เฉพาะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เหตุที่ไม่ต้องการให้กับนักการเมืองระดับประเทศ เพราะว่า เงินภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเงินภายในของหน่วยงานเอง ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาอนุมัติงบประมาณเอง เปิดเผยมามีการให้ค่าตอบแทนแก่ข้าราชการส่วนภูมิภาคหรือไม่ แต่ไม่มีการในฐานะเป็นผู้อนุมัติโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๙๒}

อริสรา อินยาศรี ได้ศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ดังนี้

๑. การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสามปี สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการประชุมหารือและทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการประชุมชี้แจงหารือเพื่อร่วมเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาสามปี บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การจัดทำแผนพัฒนาสามปี การจัดสรรงบประมาณมีความเป็นธรรมเน้นหลักความคุ้มค่า และมีการเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กร สื่อมวลชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

๒. ผลจากการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน พบว่า ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่ ประชาชนสามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการได้อย่างเต็มที่ และแหล่งสาธารณูปโภคในท้องถิ่น เช่น ประปา ไฟฟ้า ถนน ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงอย่างเหมาะสม

๓. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำพูนจากการประสานแผนพัฒนาสามปี พบว่า ผู้บริหารยังคงไม่ให้ความสำคัญในการอนุมัติผลักดันแผนงาน โครงการที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การจัดเวทีประชาคมยังมีการดำเนินการไม่ทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม การพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมายังคงมุ่งเน้นการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานประสานแผนพัฒนาสามปี เป็นต้น^{๙๓}

จากการทบทวนผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอ ผู้นำชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมในภาคประชาชนให้ความสนใจด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่ากิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมอาชีพในครัวเรือน ประชาชนยังขาดความรู้ความ

^{๙๒} เสาวนีย์ อินทวัน, “การตัดสินใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ๕ กรณีศึกษาในเขตภาคเหนือ”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

^{๙๓} อริสรา อินยาศรี, “การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

เข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม อีกทั้งผู้นำชุมชนยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องคำนึงถึง สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร สภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาวะเศรษฐกิจ ศาสนา มาประกอบในการบริการโดยรวมซึ่งแต่ละตำบลจะแตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่นั้นๆ

ตารางที่ ๒.๑๕ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
โกวิทย์ พวงงาม ,วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๔๙).	แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปัญหาการทุจริต มีดังนี้ ๑. ด้านงบประมาณ การทำบัญชี ๒. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลัง ๓. ละเลยไม่ปฏิบัติหรือไม่ทำตามระเบียบ ๔. อิทธิพลและอำนาจของฝ่ายการเมือง ที่ครอบงำหรือสามารถให้คุณให้โทษต่อเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการท้องถิ่น
จำเริญ แก้วมะไฟ, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐)	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ประกอบด้วย ๑. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการแสดงความคิดเห็นการกำหนดปัญหา การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา การดำเนินการ การได้รับผลประโยชน์และด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก และปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๒.๑๕ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	๒. ประชาชนไม่เข้าใจ ๓. นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผน ๔. สถานที่ประชุมไม่เหมาะสม ๕. ผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสบการณ์
ปิยมาศ จันทรมณี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔)	การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง จะต้องมีการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ประเสริฐ พรหมณี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในกระบวนการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล สันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน มีดังนี้ ๑. ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุเฉลี่ย ๔๒.๘๐ ปี ๒. ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ๓. เกินกว่าครึ่งสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. ๔. มีอาชีพเกษตรกรรมหนึ่งในสาม มีรายได้ ๖,๐๐๑ - ๑๒,๐๐๐ บาท ๕. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเฉลี่ย ๔๒.๘๐ ปี ๖. เกินครึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการอบรมไม่ต่ำกว่า ๓ ครั้ง

ตารางที่ ๒.๑๕ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ภาณุพล ภูเขา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔)	ทศพิธราชธรรมกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ต้องมี ๑. ควรที่จะช่วยให้ทั่วถึงและเท่าเทียม ๒. ส่งเสริมด้านการศึกษาให้เพียงพอและทั่วถึง ๓. สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาประจำหมู่บ้านเพื่อให้เด็กๆจะได้ใช้ออกกำลังกาย หากิจกรรมให้เด็กๆ ทำเพื่อจะได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ห่างไกลจากยาเสพติด ๔. สนับสนุนให้สตรีและเด็กมีงานทำหรืออาชีพเสริม ๕. ควรจัดระเบียบการดำเนินการให้เป็นระเบียบและให้คำแนะนำแก่ประชาชนในตำบลให้มากขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ทุกๆฝ่าย
ยงยุทธ โคตรม, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕)	บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ ต้องมี ๑. เสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลริเริ่มหรือจัดตั้งประชาคมตำบลสนับสนุนการดำเนินงานแก่ประชาคมตำบลในรูปแบบต่างๆ ๒. ลักษณะประชาคมตำบลต้องมีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบกับตำบลของตนเอง โดยรัฐ(อบต.) เป็นตัวแสดงที่สำคัญในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ตารางที่ ๒.๑๕ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
สำรอง บำเพ็ญ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘)	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ต้องมี ๑. ด้านเสนอความคิดเห็น ๒. ด้านการดำเนินงาน ๓. ด้านการวางแผน ๔. ด้านการประเมิน ๕. ด้านการตัดสินใจ ๖. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑. อายุ การศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ๒. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑. สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ประสิทธิภาพการ ๒. ฝึกอบรมการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรทางสังคม

ตารางที่ ๒.๑๕ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
เสาวนีย์ อินทวัน, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓)	การตัดสินใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ๕ กรณีศึกษาในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย ๑. ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากที่สุด ๒. ข้าราชการประจำ นักการเมืองระดับประเทศและนักธุรกิจรอลงมา ๓. การเสนอโครงการส่วนใหญ่ผ่านนักการเมืองระดับประเทศเพื่อช่วยผลักดันในการของบประมาณ ๔. เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง เพื่อที่จะได้รับคำตอบแทนจากผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้าง
อริศรา อินยาศรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓)	การทำบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน มีดังนี้ ๑. ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสามปี สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒. มีการดำเนินการประชุมหารือและทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ๔. การจัดสรรงบประมาณมีความเป็นธรรมเน้นหลักความคุ้มค่า มีการเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กร สื่อมวลชน ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ตารางที่ ๒.๑๕ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดลำพูนจากการประสานแผนพัฒนาสามปี คือ ๑. ผู้บริหารยังคงไม่ให้ความสำคัญในการอนุมัติ ผลักดันแผนงาน โครงการที่เป็นประโยชน์กับชุมชน ๒. การจัดเวทีประชาคมยังมีการดำเนินการไม่ทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ๓. การพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมายังคงมุ่งเน้นการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานประสานแผนพัฒนาสามปี

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรต้นมีจำนวน ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ด้านที่ ๒ ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ ๑.ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย ๒.ด้านปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ ๓.ด้านปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ๔.ด้านปัจจัยภายในตัวบุคคล

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ คือขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งแบ่งออกเป็น ๗ ด้านคือ ๑. ด้านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ๒. ด้านเวทีประชาคมระดับตำบล ๓. ด้านการประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนฯ ๔. ด้านการประชุมคณะพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕. ด้านการเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อฝ่าย

บริหาร ๖. ด้านฝ่ายบริหารเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๗. ด้านการประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี โดยกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแผนภาพที่ ๒.๔

แผนภาพที่ ๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย